

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

- Flaskhalsar dämpar den ekonomiska återhämtningen och driver på inflationsimpulserna
- Trendskifte på den globala trävarumarknaden – men framtiden svårbedömd
- Övåntat hög efterfrågan på tryckpapper ger stigande priser
- Stora svängningar i exporten av massa – historiskt höga priser består

Kerstin Hallsten

Chefekonom
kerstin.hallsten
@skogsindustrierna.se
070-267 70 25

Katrin Heinsoo

Marknadsanalys
papper och massa
katrin.heinsoo
@skogsindustrierna.se
08-762 72 42

Christian Nielsen

Marknadsanalys
trävaror
christian.nielsen
@skogsindustrierna.se
072-209 84 30

Flaskhalsar bromsar återhämtningen

Utvecklingen under 2021 har bland annat präglats av spridningen av deltaviruset och aktivistisk inställning till nya utbrott i Kina. Utbudsproblem har dessutom fortsatt att bromsa den ekonomiska utvecklingen, som problem med leveranser av insatsvaror, brist på containrar samt rekordhöga frakt- och råvarupriser. Geopolitiken har dessutom kommit mer i fokus, liksom klimatpolitiken. Den ekonomiska återhämtningen var trots detta ovåntat stark under andra kvartalet 2021 i exempelvis Sverige, euroområdet och Kina. Även i USA var tillväxten god.

På senare tid finns dock signaler om en mer dämpad tillväxt i Sverige och euroområdet samt även i Kina. Bland annat bromsar snabbt stigande energipriser utvecklingen, samtidigt som inflationsimpulserna spås på. Återhämtningen i global ekonomi väntas dock fortgå. Framförallt tjänstesektorn gynnas av att allt fler blir vaccinerade, ytterligare lättnader av restriktioner och av att den ekonomiska politiken fortsätter att stödja utvecklingen. De delar av ekonomin som drabbades av utbudsproblem väntas dock fortsätta att utvecklas relativt måttligt till följd av olika flaskhalsar och stigande energipriser. Förutom riskerna kring pandemin och geopolitiken finns också risk för fortsatt höga och stigande energipriser.

Trendskifte på trävarumarknaden

Efter en tid med sällan skådad global efterfrågan på trävaror har världsmarknaden hamnat i ett läge där den står och balanserar. Efter en kraftig sättnings på den amerikanska marknaden under sommaren är priserna återigen uppe på historiskt höga nivåer. Samtidigt finns det nu tydliga indikatorer på att flera av de marknader som har drivit utvecklingen har kommit ikapp sina tidigare underskott och börjat lugna ner sig.

För svensk del noteras ett trendskifte där sågverken återigen har haft möjlighet att bygga upp en buffert i trävarulagren. Det är välkommet för många sågverk som under stora delar av pandemin har kämpat med att klara leveranserna med nästan tomma lager. Lagerökningen är också en följd av en ovanligt hög produktionstakt som förväntas leda till ett nytt produktionsrekord på 18,9 miljoner kubikmeter för helåret 2021.

Det finns flera hot på horisonten som kan påverka trävarumarknaden på ovåntade sätt och med svårbedömd timing. Dels klassiska faktorer som inflations- och ränteförväntningar, dels faktorer som att den globala logistikkollapsen slutligen kan få genomslag även för trävarumarknaden, om inte annat via indirekta effekter av brister på andra material. Här har trävarorna hittills varit förskonade. På den svenska marknaden är dessutom utvecklingen i fallet med Cementa en potentiellt marknadsomvälvande risk. En begränsad tillgång till cement och betongbyggande kan förvisso skynda på en välbehövlig omställning till mer förnybara material och ett ökat byggande i trä. Men framförallt innebär en minskad tillgång på cement en

signifikant risk för minskad aktivitet i byggsektorn, vilket även kommer påverka trävaruförbrukningen.

Sammantaget är det tydligt att det sker en förändring på de flesta trävarumarknader. Det pågår en form av sättning eller balansering av marknaden. Den underliggande efterfrågan är dock fortfarande god, vilket innebär att vi inte nödvändigtvis behöver förvänta oss en alltför dramatisk utveckling framöver. En volatilitet kan däremot förväntas i spåren av de globala logistikproblemen och i samband med att marknader hittar ett nytt balansläge.

Oväntat hög efterfrågan på tryckpapper ger stigande priser

Under en längre period har efterfrågan på grafiskt papper (tidningspapper och tryckpapper) minskat. Detta har medfört att två massa- och pappersbruk stängts ned under året, vilket innebär en minskning i produktionskapacitet med 1,5 miljoner ton. Hittills i år har produktionen av grafiskt papper minskat med 134 000 ton jämfört med motsvarande period 2020. Fallet i produktionen fram till september i år är därmed klart mindre än bortfallet av produktionskapacitet. Det indikerar att efterfrågan har varit hyfsat god och att andra producenter har ökat sin produktion.

Det finns också indikationer på att brist på produktionskapacitet sannolikt håller tillbaka svenska leveranser av tryckpapper, som utgör 80 procent av den grafiska produktionen. Europeisk och troligtvis även svensk efterfrågan på grafiskt papper ökar. Leveranstiderna är längre och priserna på tryckpapper har stigit relativt mycket. Priserna är dock trots uppgången lägre än under 2019. Bedömningen är att svensk produktion av grafiskt papper fortsätter att minska framöver.

När det gäller tidningspapper, som utgör 20 procent av den grafiska produktionen, är det tydligt att nedgången i produktionen på 25 procent i år är en mer strukturell minskning. Nedgången är bred, och exporten har minskat till alla marknader.

Kraftigt stigande priser på förpackningsmaterial

Svensk produktion och leverans av förpackningsmaterial fortsätter att utvecklas stabilt. Exporten av förpackningsmaterial är sammantaget på en lite högre nivå än föregående år, 4,8 miljoner ton. Leveranserna till Europa har återhämtat sig. Till den kinesiska och amerikanska marknaden har leveranserna ökat under en längre period men planat ut under de senaste månaderna. Det är framförallt kartong för förpackningar som levereras till dessa marknader.

Efterfrågan på förpackningsmaterial har ökat. Mellan januari och september i år har priserna på förpackningsmaterial ökat med mellan fyra och trettio procent. Priserna är därmed i många fall tillbaka på de nivåer som rådde under 2018.

Sammantaget uppgår den totala produktionen och leveranserna av papper och kartong till och med september till cirka 7 miljoner ton, vilket är ungefär som under 2020. I de flesta andra producentländerna ökar produktionen av papper och kartong.

Ökade leveranser av mekanisk marknadsmassa i Sverige

Hittills i år har den svenska produktionen av total marknadsmassa gått tillbaka något, till 3,6 miljoner ton, vilket är i linje med den globala utvecklingen. Produktion och leveranser av kemisk marknadsmassa har minskat, samtidigt som efterfrågan och produktion av mekanisk massa har ökat. En trolig anledning är att det skett en förskjutning av efterfrågan på massa på grund av ökad produktion på anläggningar med en lägre självförsörjningsgrad i samband med nedläggning av bruk. Därtill har efterfrågan på tryckpapper ökat, varmed mer mekanisk massa behövs.

Stora svängningar i exporten – historiskt höga massapriser består

Stora svängningar har skett i exporten av marknadsmassa. Till USA har leveranserna ökat med hela 52 procent, medan de minskade till Kina med så mycket som 32 procent. Även de globala leveranserna till Kina har gått tillbaka. Kina är nu inte Sveriges största enskilda exportmarknad, utan den näst största. Tyskland är istället

störst, trots att även exporten dit har minskat. Leveranserna till EU som helhet har dock stigit, framförallt drivet av en ökad export till Italien. Priset på kemisk massa har legat på historiskt höga nivåer sedan juni, genomsnittspriset för blekt barrsulfat är 1345 USD per ton och för blekt lövsulfat är priset 1010 USD per ton.

Innehållsförteckning

Internationell och svensk makroutveckling	4
Trävarumarknaden	12
Pappersmarknaden	17
Massamarknaden	23

Internationell och svensk makroutveckling

Pandemin och politiken driver den ekonomiska utvecklingen

Utvecklingen under 2021 har präglats av trögheter i vaccineringen i bland annat USA, spridningen av deltaviruset och aktivistisk inställning till nya utbrott i Kina. Utbudsproblem har dessutom fortsatt att bromsa den ekonomiska utvecklingen, som problem med leveranser av insatsvaror, brist på containrar, rekordhöga frakt- och råvarupriser, elbrist i Kina och snabbt stigande energipriser. Även i konsumentledet har priserna stigit men inte i lika stor utsträckning som i producentledet. Geopolitiken har dessutom kommit mer i fokus, liksom klimatpolitiken. Den ekonomiska återhämtningen var trots detta oväntat stark under andra kvartalet 2021 i exempelvis Sverige, euroområdet och Kina. Även i USA var tillväxten god.

1.1 Globala fraktkostnader, container

Signaler om mer dämpad återhämtning

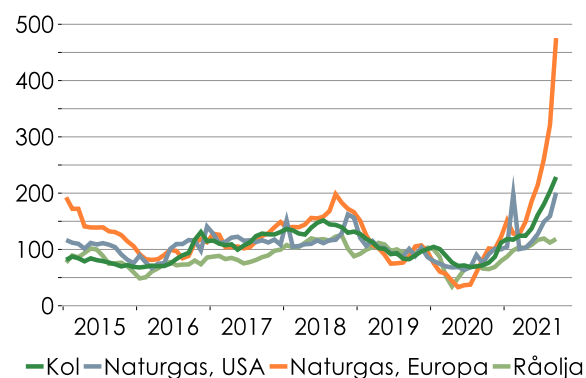
På senare tid finns dock signaler om en mer dämpad tillväxt i Sverige och euroområdet samt även i Kina. Men återhämtningen i global ekonomi väntas dock fortgå. Framförallt tjänstesektorn gynnas av att allt fler blir vaccinerade, restriktioner lättar ytterligare och av att den ekonomiska politiken fortsätter att stödja utvecklingen. De delar av ekonomin som drabbades av utbudsproblem väntas dock fortsätta att utvecklas relativt måttligt till följd av olika flaskhalsar och stigande elpriser. Förutom riskerna kring pandemin och geopolitiken finns också risk för fortsatt höga och stigande elpriser.

Stigande energipriser dämpar tillväxten

Under den senaste tiden har alltså energipriserna stigit kraftigt i både Europa och på många andra håll i världen. Anledningen till höga energipriser är flera. Dels har efterfrågan på el ökat i takt med att samhällen har öppnats upp i allt större utsträckning.

Dels finns det ett antal begränsningar i produktionen som bidrar till de högre priserna.

1.2 Prisutveckling på olja, naturgas och kol Index, 2019=100, USD

Bland annat har vindkraftsproduktionen i Europa varit låg på grund av svaga vindar. Detta har medfört att efterfrågan på el har behövt täckas av annan elproduktion, som på många håll i Europa alltjämt är baserad på fossila bränslen, som gas och kol. En ökad efterfrågan och förväntningar om att utbudet snarast kan komma att minska har lett till att de europeiska priserna på naturgas har stigit med flera hundra procent. Det finns en oro för att Ryssland begränsar gastillförseln till Europa för att sätta press på EU att godkänna Nord Stream 2, en gasledning till Tyskland genom Östersjön. Här är det tydligt hur geopolitik ger avtryck på den ekonomiska utvecklingen.

I USA är gaslagren nedpressade och exporten till Europa av flytande naturgas, så kallad LNG, har i princip upphört. Fartygen går istället till Brasilien där den värsta torkan på över 90 år har gjort att kraftverkens vattenmagasin sänks.

De stigande naturgaspriserna har inneburit att kolbaserad elproduktion åter blivit lönsammare och som en följd har även kolpriserna ökat. Detta har, i kombination med förväntningar om en ambitiösare klimatpolitik inom EU, ökat priset på utsläppsrätter vilket i sin tur trissar upp priset ytterligare på olja och gas. Den dyra elen tvingar nu europeiska industribolag att begränsa sin verksamhet.

Liknande tendenser syns även utanför Europa. I Kina, där kolkraften alltjämt står för över hälften av energiförsörjningen, har höga kolpriser i kombination med pristak på el resulterat i att kolkraftverkens elproduktion har blivit mindre lönsamma. De kraftiga prisökningarna på kol drivs bland annat av stoppad import från Australien efter en långdragen politisk konflikt mellan länderna. Det råder därför brist på el i Kina och vissa industrier har i och med detta behövt dra ner på produktionen eller stoppa den helt.

Även oljepriset har stigit under hösten. Under inledningen av oktober har Brent-oljan handlats till

över 80 dollar per fat vilket senast inträffade hösten 2018.

Under de närmaste kvartalen är det sannolikt att de höga priserna på energi består. De underliggande orsakerna till prisuppgången kommer inte att lösa sig i en handvändning. Med mer väderberoende produktion kommer vi samtidigt att få se större svängningar i priset framöver. Blåsig och mildt väder kan snabbt ge ett tryck nedåt på priserna både på el och gas. En extremt kall vinter och svaga vindar ger motsatt effekt.

En ökad elektrifiering av samhället tillsammans med en omställning av energisystemet kommer vidare att kräva stora investeringar. Kostnaderna för detta är något som energikunderna i slutänden på ett eller annat sätt kommer att behöva betala, vilket därmed väntas höja priserna framöver.

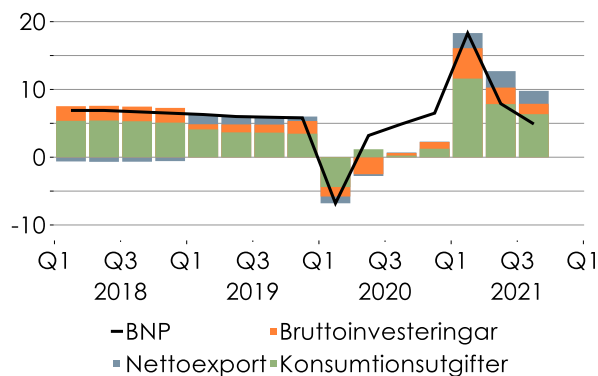
Kina – tecken på inbromsning

BNP långt över förkrisnivåer

Den kinesiska ekonomin har fortsatt att återhämta sig. Till skillnad mot motsvarande period under 2020 då återhämtningen främst drevs av stora statliga investeringar, utgjorde istället konsumtionen det största bidraget till BNP-tillväxten under det första, andra och tredje kvartalet 2021.

1.3 Bidrag till BNP-tillväxten i Kina

Årlig procentuell förändring och procentenheter

Källa: China National Bureau of Statistics (NBS) och Macrobond

Flera förklaringar till att tillväxten bromsar in

Trots att BNP-tillväxten alltjämt har varit stark under året finns det tydliga tecken på att en inbromsning sker i den kinesiska ekonomin. Industriproduktionen har dämpats gradvis sedan i mars, och i augusti hade produktionen totalt sett sjunkit med omkring fem procent sedan inledningen av året.

Avmattningen i den kinesiska tillverkningsindustrin kan delvis härledas till de kraftiga översvämningar som under sommaren drabbade industrier och infrastruktur på flera håll i landet, men även till de kinesiska myndigheternas nolltolerans mot covid-19 som lett till nya nedstängningar. Strategin har visat sig vara effektiv för att snabbt och kraftfullt begränsa

uppkomna smittoutbrott men slår samtidigt hårt mot såväl den inhemska efterfrågan som industriföretagens möjligheter att utöka produktionen.

På senare tid har även energibrist lett till att industrier har blivit instruerade att dra ned på produktionen och energiförbrukningen.

Trots den senaste tidens avmattning i Kinas tillverkningsindustri har exporten totalt sett varit stark under året och den årliga tillväxttakten är fortsatt högre än före pandemin. Detta är delvis kopplat till den expansiva politiken i USA och Europa som har hållit uppe den globala efterfrågan på Kinas produkter. Det är möjligt att det blir en viss inbromsning framöver. Det kinesiska inköpschefsindexet för tillverkningsindustrin har fallit under de senaste månaderna och samtliga delindex befann sig i september under femtio-strecket, vilket indikerar fallande produktion. Avmattningen i nya exportorder kan vara en indikation på att den totala efterfrågan från utlandet har blivit svagare. Tillväxten i konsumtionen i USA har också bromsats in, vilket minskar efterfrågan på kinesiska produkter.

Även stämningsslaget i tjänstesektorn i Kina har dämpats. Detaljhandelsförsäljningens volymtillväxt avtog dessutom tydligt i augusti och uppgick till knappt en procent i årstakt, att jämföra med den genomsnittliga tillväxttakten mellan 2015–2019 som låg på cirka 8,5 procent. Konsumentförtroendet ligger också under de nivåer som rådde före pandemin.

USA – hushållen köper mer tjänster

BNP-tappet inhämtat

De sammantagna effekterna av pandemin på amerikansk ekonomi under 2020 blev något mindre negativa än befarat och BNP föll totalt sett med 3,5 procent mellan 2019 och 2020.

Under första halvåret av 2021 har USA:s ekonomi vuxit med drygt sex procent i årstakt och därmed befinner sig nu BNP på en nivå som är något högre jämfört med det fjärde kvartalet 2019. En expansiv penning- och finanspolitik har fortsatt att stödja den ekonomiska återhämtningen och den privata konsumtionen har under årets första halva stimulerats av bland annat direktutbetalningar riktade mot hushållen.

Avmattning inom detaljhandeln

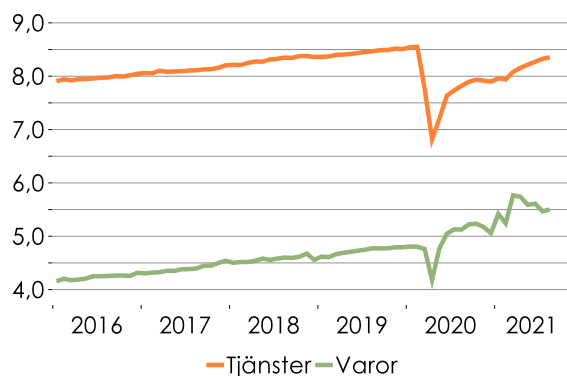
Hushållen har dock i allt större utsträckning gått över till konsumtion av tjänster från konsumtion av varor (se diagram 1.4). Detaljhandels försäljningsvolym har fallit tillbaka något sedan i mars efter att ha ökat kraftigt under inledningen av året till följd av de direktstöd som utbetalades till hushållen (se diagram 1.5). Bland företagen som säljer byggmaterial och tillbehör minskade försäljningen mellan mars och juni med omkring 15 procent, mätt i fasta priser. I augusti

stannade fallet av och detaljhandels försäljningsvolym ökade svagt trots att smittspridningen steg kraftigt på många håll i landet.

Under september fortsatte deltavariantens spridning och smittotalen steg i USA, för att därefter backa igen. Nivåerna är dock fortsatt relativt höga. Utvecklingen riskerar att hämma den privata konsumtionen och därmed tillväxten under kvartal tre och fyra.

1.4 Hushållens konsumtion

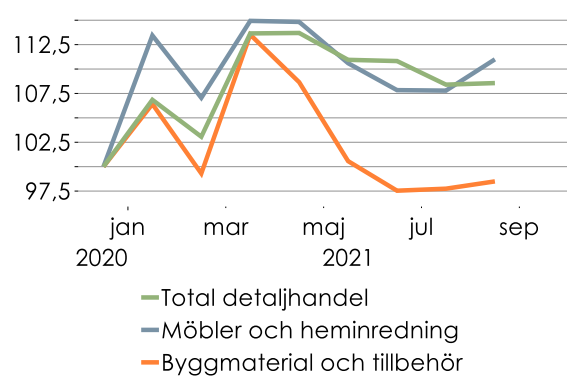
Biljoner dollar, säsongrensats, 2012 års priser

Källa: U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA) och Macrobond

1.5 Detaljhandel

Index 2020:12=100, säsongrensats, fasta priser

Källa: U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA) och Macrobond

Brist på byggmaterial

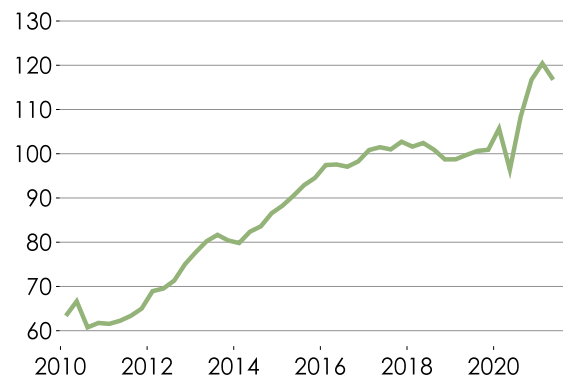
Bostadsinvesteringarna ökade kraftigt under fjolårets sista kvartal och uppgången höll i sig även under inledningen av 2021. Ökningen gick hand i hand med stigande bygglov och en uppgång i antalet byggstartar för privatägda bostäder, både småhus och flerbostadshus. Låga räntor och förväntningar om fortsatt expansiv penningpolitik har stimulerat bostadsmarknaden, liksom den expansiva finanspolitiken som stimulerat efterfrågan. Samtidigt har demografin och ett underskott i byggandet under senare år skapat en underliggande efterfrågan som sannolikt har förstärkts av att boendemönstren har förändrats under pandemin. Den starka utvecklingen för byggandet av framförallt enfamiljshus under slutet av 2020 och inledningen av 2021 har bidragit positivt till en ökad svensk export av trävaror till USA.

Under det andra kvartalet minskade bostadsinvesteringarna för första gången på ett år samtidigt som byggandet av enfamiljshus tycks vika av nedåt (se diagram 1.6 och 1.7). Minskningen i antalet byggstartar av enfamiljshus beror delvis på arbetskraftsbrist samt brist på viktiga komponenter så som exempelvis fönster, kilankare och elskåp vilket har drivit upp byggkostnaderna.

Sedan i mars har dessutom antalet utfärdade bygglov för enfamiljshus minskat. Att byggbolagen har problem att ta sig an nya projekt syns bland annat i antalet bostäder som har beviljats bygglov men där byggandet ännu inte har påbörjats. Denna siffra uppgick i augusti till över 250 000 bostäder vilket är en historiskt hög nivå. Den lägre byggtakten av enfamiljshus motverkas dock av en högre efterfrågan på hyresbostäder vilket har inneburit fler byggstartar av flerbostadshus under året. Detta segment tycks alltså inte påverkas av utbudsrestriktionerna i lika hög utsträckning.

1.6 Bostadsinvesteringar

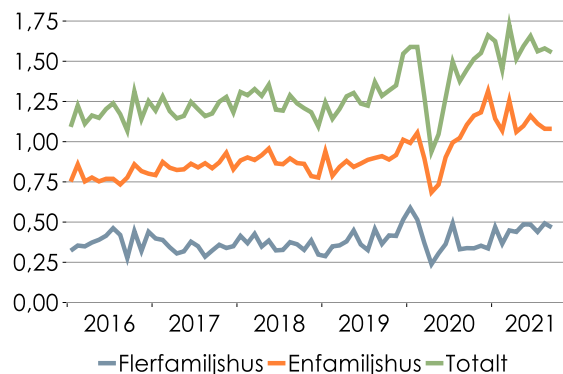
Index 2019=100, säsongrensats, fasta priser

Källa: U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA) och Macrobond

1.7 Byggstartar

Miljoner bostäder, säsongrensats, årstakt

Källa: U.S. Census Bureau och Macrobond

Ekonomiska politiken alljämt expansiv

Den fortsatta återhämtningen i USA kommer delvis handla om spridningen av deltavarianten av covid-19 och expansiviteten i den ekonomiska politiken. Finanspolitiken väntas fortsätta att stödja den ekonomiska tillväxten men med mindre fokus på

stabiliseringspolitiska åtgärder och istället ett ökat fokus på reformer och investeringar. Detta i kombination med ett högt hushållssparande talar för en fortsatt återhämtning inom tjänstesektorn och därmed ett förbättrat arbetsmarknadsläge.

Återhämtningen på arbetsmarknaden riskerar dock att hämmas av att arbetskraftsdeltagandet alltjämt är lägre än innan pandemin vilket redan nu har inneburit att vissa sektorer upplever matchningsproblem. Dessutom påverkas industrin av långa leveranstider, högre fraktkostnader och brist på insatsvaror. Dessa faktorer kan väntas dämpa återhämtningen något och ge ett ökat inflationstryck.

En risk i sammanhanget är att inflationen biter sig fast på en hög nivå under en längre tid än väntat. Då kommer FED behöva strama åt penningpolitiken mer än vad de signalerar i dagsläget.

Det finns alltså faktorer som talar för en fortsatt tydlig återhämtning i ekonomin och vissa faktorer som har en dämpande inverkan på tillväxten. Den sammanvägda bedömningen är att BNP-tillväxten i USA uppgå till sex procent under 2021 och fyra procent 2022.

Euroområdet – stark utveckling andra kvartalet men tecken på inbromsning

Starkt andra kvartal

Under andra kvartalet i år skedde sedan en tydlig återhämtning i euroområdet. Uppgången under andra kvartalet var bred. Uppgången drevs till stor del av konsumtionen men även investeringarna, nettoexporten och offentlig konsumtion gav positiva bidrag. Utvecklingen var särskilt stark i Italien och Spanien, men även i Tyskland och Frankrike skedde en tydlig återhämtning. Tillväxten var betydligt starkare än vad många förutsåg. Trots den starka utvecklingen var BNP-nivån i euroområdet fortfarande 2,5 procent lägre än i slutet av 2019, innan krisen.

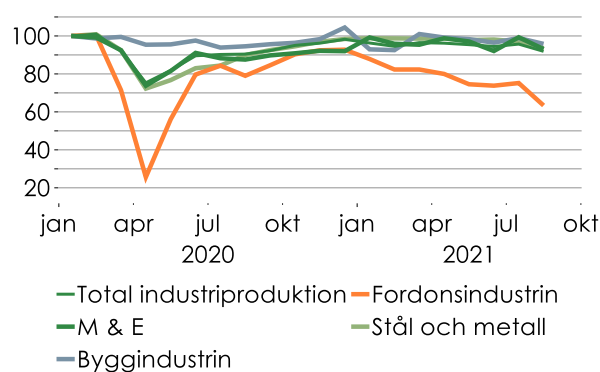
Återigen var det pandemin och politiken runt den som drev utvecklingen. Smittspridningen minskade tydligt på flera håll i Europa i takt med att vaccinationsgraden ökade och restriktionerna kunde därför lättas. Mot slutet av juli månad hade såväl Tyskland som Frankrike, Spanien och Italien passerat USA i antalet administrerade vaccindoser per capita.

Utbudssproblem inom industrin

Industriproduktionen i euroområdet var i juli i år tillbaka på ungefär samma nivå som i början av 2020. Tysk industriproduktion var däremot fortsatt cirka fem procent lägre än nivån före krisen och i augusti föll produktionen ytterligare (se diagram 1.8).

1.8 Industriproduktion i Tyskland

Index 2020:1=100, säsongsrensats och kalenderkorrigerat

Källa: German Federal Statistical Office (Statistisches Bundesamt) och Macrobond

Framförallt är det tysk fordonsindustri som har utvecklats svagt, men även andra delar av industrin backade i augusti. Produktionen i fordonsindustrin var i augusti nästan 40 procent lägre än i början av 2020 (se diagram 1.8). Utvecklingen i den tyska fordonsindustrin beror till stor del på bristen av halvledarkomponenter.

Den tyska byggindustrin utvecklades svagare under årets två inledande månader till följd av bland annat stora regnmängder. I mars växlade dock produktionen inom byggindustrin upp igen men därefter har produktionen gradvis dämpats svagt. Totalt sett har byggsektorn påverkats i mindre grad än övriga branscher inom den tyska ekonomin sedan coronapandemins utbrott. Det kan sannolikt kopplas till långa ledtider och möjligtvis ett ökat fokus på hemmamiljön.

En begränsande faktor för både byggindustrin och tillverkningsindustrin inom euroområdet som helhet är att arbetskraftsbristen snabbt har blivit allt mer påtaglig under året. Inom båda dessa sektorer är andelen företag som upplever att bristen på arbetskraft hämmar produktionen på rekordhög nivåer och situationen riskerar därmed att förvärra de utbudssproblem som redan finns inom industrin.

Inbromsning i återhämtningen

För industrin i euroområdet har många framåtblickande indikatorer under senare tid gått tillbaka. Den senaste tidens utveckling indikerar att tillväxten i euroområdets exportefterfrågan har mattats av något och att industriproduktionen ökar i en något långsammare takt. På utbudssidan fortsätter samtidigt leveranstiderna och priserna på insatsvaror att stiga utan tecken på lättnader.

För tjänstesektorn i euroområdet har inköpschefsindexet sedan årsskiftet stigit och de senaste månadernas nivåer tyder på att framtidsutsikterna hos tjänsteföretagen är optimistiska, även om en viss nedgång har skett under augusti och september.

Lättade restriktioner, ett trots allt fortsatt positivt stämningssläge, ett högt hushållssparande och expansiv finans- och penningpolitik gör att återhämtningen förväntas fortsätta framöver. Hur stark återhämtningen blir beror bland annat på hur snabbt tjänstesektorerna och turistbranschen återgår till ett mer normalt läge. Här spelar utvecklingen av pandemin roll, vilket bland annat kan väntas påverka i vilken utsträckning hushållen väljer att dra ned på sitt sparande. Viktigt är även hur bestående utbudsproblemen inom industrin blir. Den oväntat starka utvecklingen under det andra kvartalet motiverar en revidering av BNP-prognosen. Tillväxten väntas bromsa in något framöver vilket är i linje med den dämpning som skett i olika indikatorer. Den sammantagna bedömningen är att BNP växer med nästan fem procent i år och cirka fyra procent under 2022.

God utveckling av svensk ekonomi

Investeringarna drev tillväxten i kvartal två

Svensk ekonomi klarade sig relativt väl under pandemin. Under det första halvåret i år har ekonomin fortsatt att utvecklas väl. BNP är nu på ungefär samma nivå som under det fjärde kvartalet 2019, innan pandemin.

Tillväxten i kvartal två drevs främst av en ökning i de fasta bruttoinvesteringarna där både bostäder och anläggningar samt maskiner och inventarier bidrog till ökningen. Uppgången i näringslivets investeringar var bred, men det var framför allt i tjänstesektorn som investeringarna ökade mest. Även privat och offentlig konsumtion bidrog till den positiva BNP-tillväxten.

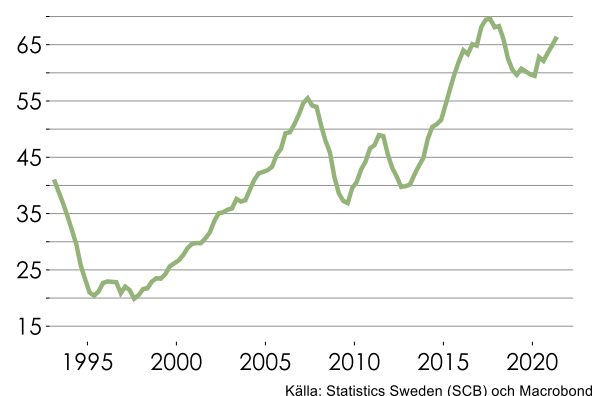
Däremot minskade exporten av såväl varor som tjänster under det andra kvartalet 2021. Exportminskningen sammanfaller med vårens dämpning i den globala världshandeln, som dessförinnan hade utvecklats mycket starkt.

Stigande bostadsinvesteringar

Bostadsinvesteringarna, som på egen hand utgör ungefär en femtedel av de totala investeringarna, ökade sammantaget med drygt tre procent under 2020 jämfört med 2019. Hittills i år har investeringarna fortsatt att stiga och nybyggnationen var under det andra kvartalet cirka åtta procent högre jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Investeringarna i ombyggnation uppgick till drygt sex procent högre jämfört med för ett år sedan medan investeringar i fritidshus var något lägre jämfört med motsvarande period 2020.

1.9 Bostadsinvesteringar

Fasta priser, säsongrensat, miljarder kronor

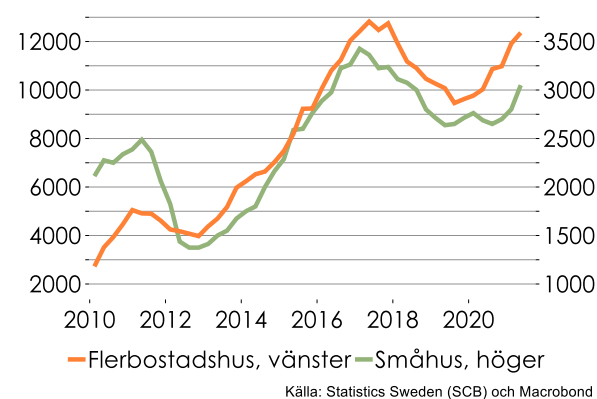

Konjunkturinstitutets indikator för byggindustrin ökade ytterligare i september och uppgången drevs framförallt av husbyggarnas mer expansiva anställningsplaner och växande orderstock. Även anbudspriserna har stigit och byggandet förväntas öka under kommande månader.

Även statistiken över antal byggstartar och utfärdade bygglov indikerar att bostadsinvesteringarna kan komma att öka under året. Denna statistik är visserligen svårtolkad till följd av säsongeffekter och eftersläpningar i rapporteringen men kan ändå ge en fingervisning om hur bostadsinvesteringarna väntas utvecklas framöver. I diagram 1.10 visas utjämnade tidsserier över SCB:s uppräknade data över antalet byggstartar. Enligt denna statistik har byggandet av både flerbostadshus och småhus ökat under året och totalt har omkring 35 000 bostäder påbörjats under kvartal ett och två.

1.10 Byggstartar

Antal bostäder, utjämnad och uppräknad kvartalsdata

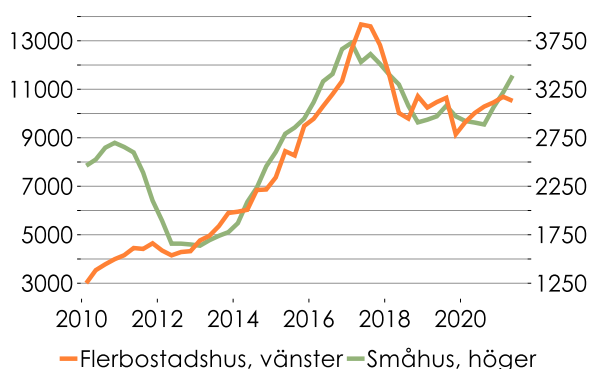

Statistiken över antalet utfärdade bygglov talar även för att byggandet kan fortsätta att utvecklas positivt under året. Trots att eftersläpningar i rapporteringen gör att de senaste fyra kvartalerna är underskattade, varav störst underskattning sker i det senaste kvartalet, syns redan nu en tydlig ökning i antalet utfärdade bygglov för småhus under 2021.

1.11 Utfärdade bygglov

Antal bostäder, utjämnad kvartalsdata

Källa: Statistics Sweden (SCB) och Macrobond

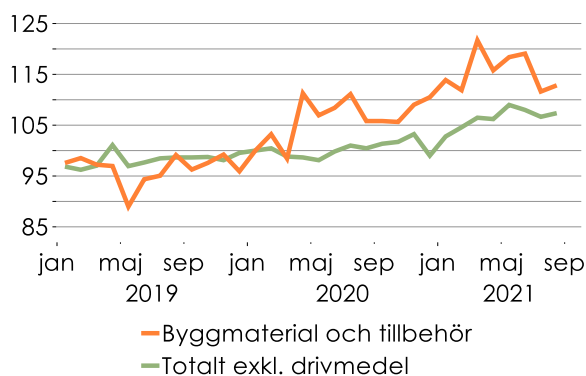
Ökningen av antalet utfärdade bygglov för småhus skulle kunna bero på förändrade boendepreferenser. Att även omsättningen av bostäder har varit hög under pandemin kan vara ett tecken på att preferenserna har förändrats för många hushåll. Omsättningen av bostäder tenderar att samvariera med konjunkturen, så när konjunkturen stärks ökar omsättningen och när konjunkturen försvagas sjunker omsättningen. Under coronapandemin har omsättningen varit hög trots att konjunkturen inledningsvis försvagades, vilket skulle kunna förklaras av förändrade behov till följd av mer hemarbete och andra livsstilsförändringar.

En annan faktor som talar för ett ökat byggande och stigande bostadsinvesteringar är de höga bostadspriserna. Coronapandemin hade inledningsvis en negativ inverkan på bostadspriserna men återhämtningen skedde snabbt. Sedan april 2020 har bostadspriserna stigit tydligt, även om en viss inbromsning har skett sedan i maj 2021. En högre grad av hemarbete och att en större andel av inkomsterna därmed läggs på boendet är en möjlig förklaring till bostadsprisernas starka utveckling. Förväntningar om fortsatt låga räntenivåer och återhämtning i ekonomin är också faktorer som har bidragit till den senaste tidens prisuppgångar.

På längre sikt talar stigande räntor för att prisutvecklingen och därmed bostadsinvesteringarna kan komma att bli svagare. En annan faktor som kan verka återhållande på bostadsinvesteringarna är ökande byggkostnader i spåren av stigande råvarupriser och utbudsbegränsningar. Bedömning är att hushållen under den närmaste tiden kommer fortsätta att investera i de egna hemmen och endast till viss del växla över till mer konsumtion av resor och andra typer av upplevelser. Att covid-19 kommer att fortsätta att cirkulera i världen och att vaccineringen i mindre utvecklade länder drar ut på tiden talar för det.

1.12 Detaljhandeln

Försäljningsvolym, index, 2020:1=100, säsongrensat.

Källa: Statistics Sweden (SCB) och Macrobond

Detaljhandeln mer dämpad under sommaren

Försäljningsvolymen inom detaljhandeln utvecklades positivt som helhet under 2020 (se diagram 1.12). En del som gick starkt under 2020 var försäljningen av byggmaterial och tillbehör. Under fjolåret ökade försäljningsvolymen för dessa företag med nästan 15 procent, en utveckling som har varit gynnsamt även för skogsindustrin. Under de inledande månaderna av 2021 ökade försäljningen av byggmaterial ytterligare men under sommaren skedde sedan en tydlig nedgång. I augusti var försäljningsvolymen på ungefär samma nivå som i indelningen av året.

Minskad industriproduktion i augusti

Produktionen inom tillverkningsindustrin som helhet återhämtade sig kraftfullt under andra halvan av 2020 och nådde redan under hösten den nivå som rädde innan coronapandemins utbrott. Utvecklingen under 2020 spretar dock mellan olika branscher.

Till skillnad mot euroområdet i allmänhet och Tyskland i synnerhet, fortsatte svensk industriproduktion att utvecklas positivt även första halvan av 2021. I juni var produktionen drygt 15 procent högre jämfört med motsvarande period 2020, vilket delvis var en baseffekt till följd av det stora fallet under förra året. Under sensommaren utvecklades dock produktionen svagare och i augusti sjönk produktionsvärdesindex för tillverkningsindustrin med 4,5 procent i säsongrensade och kalenderkorrigerade tal jämfört med i juli. Troligtvis har produktionen påverkats negativt av de logistikproblem som medfört att många företag upplever brist på insatsvaror. Fordonsindustrin har exempelvis backat med cirka tio procent sedan inledningen av detta år. Här spelar brist på insatsvaror som halvledare stor roll. Global brist på halvledare har till exempel tvingat stora inhemska fordonstillverkare som Volvo och Scania att tillfälligt pausa produktionen.

Små lager och långa leveranstider

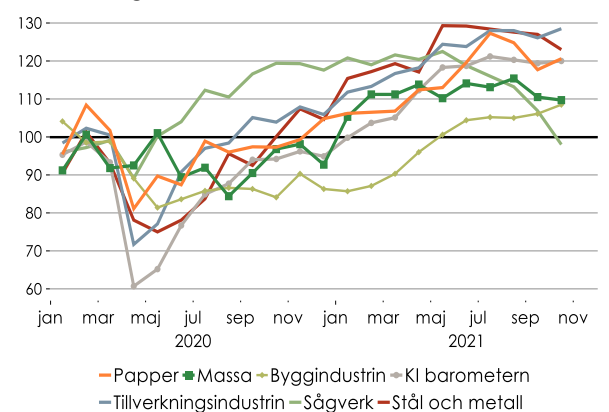
Konjunkturinstitutets samlade barometerindikator har under det senaste halvåret visat att stämningläget inom den svenska ekonomin är

mycket starkare än normalt. Samtidigt har det blivit allt tydligare att de höga nivåerna till stor del förklaras av begränsningar på utbudssidan snarare än enbart stark efterfrågan.

Tillverkningsindustrins konfidensindikator backade med nästan två enheter i september, men steg sedan igen i oktober (se diagram 1.13). Nivån i oktober är den högsta som hittills uppmäts. Den höga nivån på konfidensindikatorn förklaras främst av att färdigvarulagren är nedpressade samt att företagen bedömer att orderstocken är stor. Materialbrist och leveransproblem påverkar sannolikt företagets syn på både lagren och orderstocken. Företagen anger att orderingen på både hemmamarknaden och exportmarknaden är betydligt högre än normalt samt att försäljningspriserna väntas öka. Dessutom är anställningsplanerna mer expansiva än någonsin.

1.13 Indikatorer på stämmningsläget

Index, säsongsrensat

Anm; Konfidensindikatorn för industrin är en sammanvägning av orderstock (nulägesomdöme) - färdigvarulager (nulägesomdöme) + produktionsvolym (förväntningar).

Fortsatt återhämtning

Framöver väntas återhämtningen i svensk ekonomi fortsätta. Olika indikatorer tyder dock på att tillväxten kan bli lägre under det tredje kvartalet. Borttagna restriktioner och ett uppdämt konsumtionsbehov väntas innebära att hushållens konsumtion av tjänster ökar kraftigt. I takt med att utbudsproblemen inom industrin lättas något och att samhällen öppnas upp ytterligare väntas även Sveriges export ta fart. BNP-tillväxten väntas uppgå till cirka fyra procent 2021 och 2022.

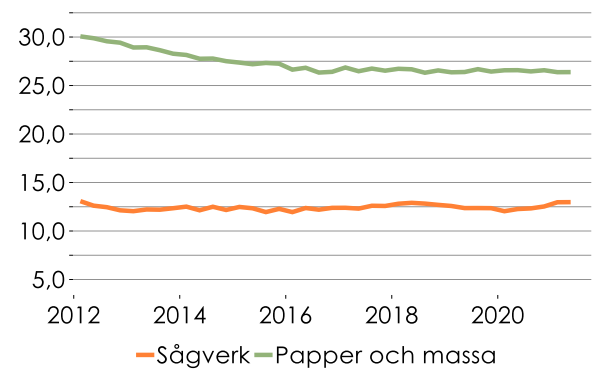
Viss ljusning på arbetsmarknaden

Situationen på arbetsmarknaden i stort har förbättrats under 2021. Sysselsättningen har fortsatt att stiga och varslen befinner sig på låga nivåer. Även hos sågverken har sysselsättningen överlag fortsatt att öka under 2021. Sågverken hade under det andra kvartalet i år ökat antalet sysselsatta med sex procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Den globala ekonomiska återhämtningen med en stark efterfrågan på skogsprodukter har troligtvis bidragit

till att arbetskraftsbehovet har ökat. Inom massa- och pappersindustrin har sysselsättningen varit relativt stabil under senare år, efter att gradvis ha fallit sedan mitten av 1990-talet.

1.14 Sysselsättning inom skogsindustrin

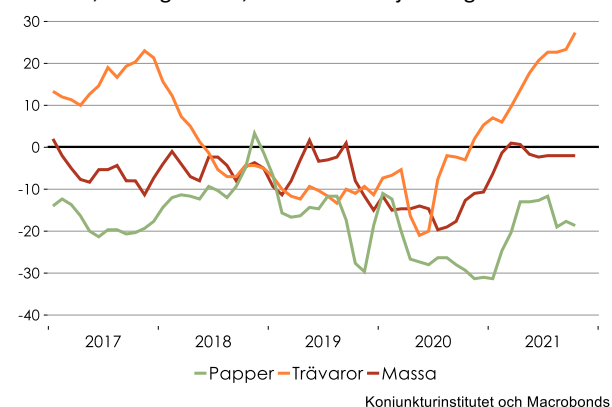
Antal personer i tusental, säsongsrensat

Anställningsplanerna inom näringslivet har sedan årsskiftet dessutom blivit mer expansiva. Inom sågverken är anställningsplanerna historiskt höga. Senast de var på denna höga nivå var 2010 efter stora ras under finanskrisen. Inom massaindustrin har anställningsplanerna varit i stort sett oförändrade sedan början av året. Ungefär lika många företag uppger att de räknade med att öka antalet anställda jämfört med att minska antalet anställda. Inom pappersindustrin var det i oktober fortsatt fler företag som angav att de tänkte minska antalet anställda än det motsatta.

1.15 Förväntat antal anställda

Nettotal, säsongsrensat, 3-månaders utjämning

I vissa branscher, däribland skogsindustrin, syns tecken på ökad arbetskraftsbrist. Inom samtliga av skogsindustrins branscher var dock brist på maskin- och anläggningskapacitet det främsta hindret för att kunna utöka produktionen ytterligare.

Situationen på arbetsmarknaden ljusnar

Situationen på arbetsmarknaden har alltså förbättrats under 2021, men läget är fortsatt svagt. Återhämtningen på arbetsmarknaden är vidare ojämn och långtidsarbetslösheten har stigit. Nästan hälften

av alla arbetslösa är nu långtidsarbetslösa, vilket är den högsta andelen någonsin. Att antalet och andelen långtidsarbetslösa ökar samt att bristen på arbetskraft ökar trots hög arbetslöshet tyder på matchningsproblem på arbetsmarknaden.

Det är viktigt att politiken vidtar åtgärder för att minska långtidsarbetslösheten och förbättrar matchningen på arbetsmarknaden, både ur ett mänskligt och samhällsekonomiskt perspektiv.

Framöver väntas lättade restriktioner, en fortsatt återhämtning i kombination med företagens allt mer positiva anställningsplaner, göra att situationen på arbetsmarknaden stärks under resterande delen av året. I år bedöms arbetslösheten i genomsnitt uppgå till 8,8 procent. Under 2022 väntas arbetslösheten falla ytterligare till cirka 7,6 procent i genomsnitt.

Löneökningstakten stiger

Utbrottet av coronapandemin medförde att avtalsrörelsen prolangerades och löneökningstakten avtog därför under föregående år. Nya avtal slöts sedan under hösten. Löneökningstakten ökade därefter något från november då den första lönerevisionen skedde. I juli 2021 var den årliga löneökningstakten 2,9 procent i hela ekonomin medan löneökningstakten inom industrin och näringslivet uppgick till cirka 3,4 procent. Företagens allt mer expansiva anställningsplaner samt bristen på arbetskraft inom vissa delar av industrin indikerar att löneglidningen kan komma att öka framöver.

Stigande inflation

Inflationstakten uppgick till 2,8 procent i september 2021 vilket är en tydlig uppgång från i juli då inflationstakten var 1,7 procent (se diagram 1.16). Den högre inflationen förklaras även i Sverige av att en del priser sjönk kraftigt vid samma tidpunkt föregående år, det vill säga av så kallade baseeffekter. Årsförändringen i KPIF påverkades främst av högre priser på drivmedel och el jämfört med för ett år sedan. Men energipriserna har dessutom stigit över nivåerna under förra året, vilket gett en extra inflationsimpuls.

Inflationen exklusive energipriser uppgick i september till 1,5 procent, alltså mer än en procentenhet lägre än KPIF. Skillnaden illustrerar betydelsen av stigande energipriser. Den mer underliggande inflationen är därmed fortsatt relativt låg.

Högre kostnadstryck

Framöver väntas en fortsatt stark efterfrågan och trögheter på utbudssidan medföra att de högre priserna på en del råvaror som olika metaller är kvar på relativt höga nivåer. Detta bedöms få ett visst tillfälligt genomslag i konsumentledet.

Stigande kostnader till följd av bland annat ökade energi- och fraktpriser samt ökad löneglidning väntas samtidigt pressa upp inflationen. Företagen väntas

även öka sina marginaler när konjunkturen stärks, delvis för att kompensera för den svaga utvecklingen under 2020.

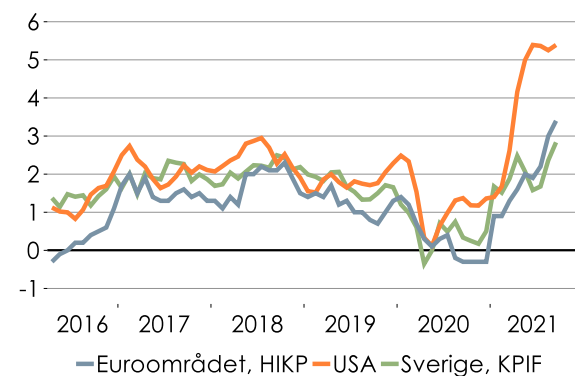
Att inflationen nu blir högre är i stor utsträckning en följd av negativa utbudschocker. Det handlar om effekter av geo- och klimatpolitiska beslut, mer strukturella trögheter på utbudssidan liksom av olika tillfälliga väderfenomen. Dessa utbudschocker får sannolikt inga bestående effekter på inflationen, utan leder antingen endast till ett skifte i prisnivån eller så faller priserna tillbaka. I båda fallen sjunker inflationen tillbaka när de direkta och indirekta effekterna av prishöjningen klingar av. Prisökningar som leder till kostnads- och inflationsspiraler är mer sannolika att ge bestående effekter på inflationen. Sådana är förknippade med stigande inflationsförväntningar. Än så länge är dessa fortsatt måttliga. Penningmarknadsaktörernas förväntningar om den framtida inflationen har förvisso stigit under det senaste året, men även i september var de alltså lägre än inflationsmålet på två procent. Globalisering och ökad e-handel väntas samtidigt fortsätta att hålla tillbaka inflationstrycket.

Kostnads- och pristrycket bedöms inte bli så omfattande och långvarigt att det leder till någon snabb och kraftig omläggning av penningpolitiken.

De högre utfallen hittills i år, en fortsatt återhämtning i ekonomin och ett ökat kostnadstryck gör att prognosen för inflationen väntas bli drygt två procent i år och under 2022.

1.16 Inflation

Årstakt, procent

Källa: Statistics Sweden (SCB), U.S. Bureau of Labor Statistics (BLS), Eurostat och Mac

Trävarumarknaden

- Skogsindustrierna förväntar sig att trävaruproduktionen kommer att slå nytt produktionsrekord för 2021 på 18,9 miljoner kubikmeter.
- Givet den under året oerhört starka efterfrågan är dock produktionsökningen blygsam och förväntas bli endast två procent högre än tidigare år.
- Leveranserna till den svenska marknaden har under året varit något högre än normalt och var fram till augusti nära fem procent högre än 2019.
- Det kan noteras ett trendsifte på trävarumarknaden där tidigare brister har kunnat åtgärdas.
- Efter en kraftig sänkning har priserna på den amerikanska marknaden återigen börjat stiga tydligt under hösten och är nu nära 50 procent upp sen sommaren.
- Den brittiska marknaden har börjat visa tecken på att lugna ner sig. Detta kan förväntas påverka svenska sågverk.
- Cementas tillståndsprövning i Slite kan ha en negativ påverkan, om än svårkvantifierad, även på trävaruförbrukningen.

Världsmarknaden för trävaror har gått in i en ny fas efter en period där marknaden har kämpat för att komma ikapp det underskott som initialt skapades under inledningen av pandemin. Marknaderna har till synes börjat hitta tillbaka till en mer balanserad tillvaro. Under sommaren blev det tydligt på den amerikanska marknaden när priserna återvände till nivåerna innan pandemin, och där har priserna under hösten börjat stiga igen. Samtidigt har å andra sidan den brittiska marknaden istället börjat komma ikapp tidigare underskott och få en mer dämpad utveckling.

Amerikanska priser stiger igen

Under sommaren visade den amerikanska marknaden återigen prov på dess snabbriklighet. Efter att sedan inledningen av pandemin och fram till i våras ha ökat med som mest 430 procent, sjönk priserna med 70 procent på två månader fram till augusti. Detta medförde att priserna återgick till nivåerna innan pandemin. Den tidigare prisökningen berodde på en tydlig brist på trävaror samtidigt som efterfrågan var oväntat stark. Det som sedan utlöste det kraftiga prisfallet under sommaren var framförallt brist på andra byggnadsmaterial, vilket i sin tur höll tillbaka

byggandet och därmed gav trävarulagren en möjlighet att återhämta sig något. Den underliggande efterfrågan bedöms dock fortfarande som relativt stark.

Det välbehövliga andrummet på den amerikanska marknaden har dock visat sig bli tillfälligt. Priserna har under hösten återigen börjat stiga, om än i en mer återhållsam takt än föregående höst. Priserna har nu stigit med nära 50 procent sedan sommaren och är återigen onormalt höga. En situation som inte minst påverkats av artificiellt höga råvarupriser i västra Kanada, vilket är en följd av hur de statliga skogarna beräknar sitt timmerpris utifrån en släpande indexering baserat på bland annat trävarupriserna.

De höga råvarupriserna i västra Kanada har dessutom lett till att europeiska exportörer haft ett konkurrenskraftigt erbjudande gentemot amerikanska kunder. En effekt som kan förväntas stärkas genom återinförandet av amerikanska strafftullar för trävaror från Kanada. För ett år sedan halverades tullarna från cirka 20 procent ned till 10 procent, men planeras nu återigen att höjas till den högre nivån från månadsskiftet november-december. Fram till den senaste handelsstatistiken som släppts finns inga indikationer på att exporten från Europa till USA har minskat.

Förväntningarna på den amerikanska marknaden är att priserna kan hålla sig högre än normalt, men nivåerna ligger långt från vad som setts under det senaste året.

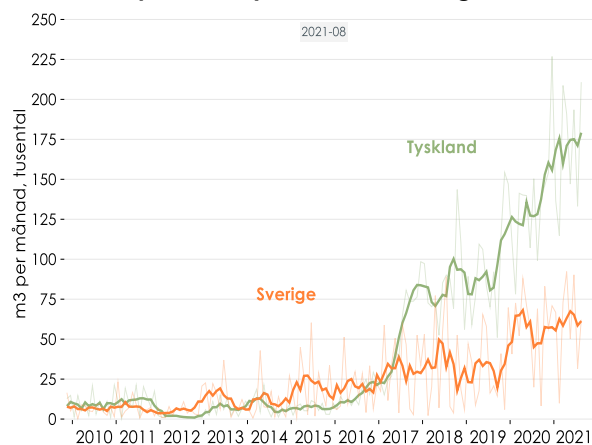
Läget är dock svårbedömt då faktorer som brist på andra byggmaterial kan ha en signifikant påverkan på marknadsutvecklingen. Dessa påverkas i sin tur av de stora logistikstörningar som upplevs runtom i världen, inte minst i amerikanska hamnar. När dessa problem skall kunna lösas upp är svårt att avgöra.

2.1 Prisutveckling trävaror (2"x4"), USA

Källa: Macrobond och NRCan

2.2 USA, import från Tyskland och Sverige

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

Den amerikanska marknadens prisuppgångar har till stor del under året också diskuterats i samband med den starka svenska exporten. Men även om svensk export till USA har ökat kraftigt motsvarar den fortfarande endast lite mer än fem procent av svensk export.

För svensk del är det därmed inte den amerikanska marknaden i sig som har varit mest drivande, utan det är snarare situationen i Storbritannien och Centraleuropa som har medfört en snabb ökning av svensk export och stigande exportpriser under det senaste året.

Den brittiska marknaden kommer ikapp

Den brittiska marknaden uppvisade i inledningen av pandemin liknande tendenser som den amerikanska. De fundamentala drivkrafterna till marknadssituationen var liknande men i grunden i stort sett åtskilda där den brittiska marknaden präglades av stora importunderskott i samband med samhällsrestriktioner under inledningen av pandemin. Underskottet ledde i förlängningen till låga lager och att priserna ökade kraftigt och snabbt, om än kanske lite senare och något mer återhållsamt än i USA. Priserna har fram till september ökat med 90 procent sedan innan pandemin.

För att hantera de underskott som byggdes upp i Storbritannien tidigt under pandemin har den brittiska importen gått på högvarv sedan hösten 2020. Månadstakten har varit väldigt hög och har lett till att den ackumulerade importen gått från ett underskott om en miljon till att istället ha importerat en miljon kubikmeter mer än normalt. Den brittiska efterfrågan har dock hittills visat sig närmast omättlig. Något som till del kan förklaras av att den brittiska byggaktiviteten har varit historiskt väldigt hög under året, men som succesivt under sommaren har närmat sig mer normala nivåer. Byggindikatorn är nu nära vad som skall tolkas som ett neutralt läge.

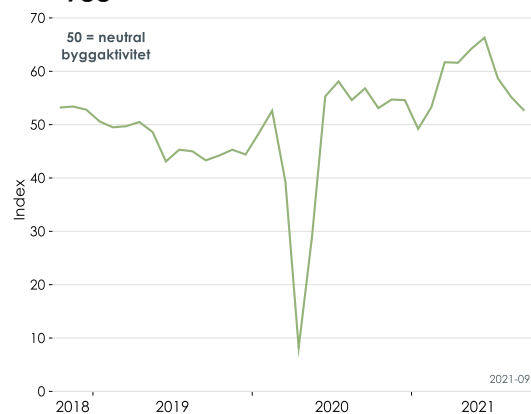
Det är först nu under hösten som det har kommit tydliga indikationer på att de brittiska lagernivåerna

har börjat balansera sig. Mer stabila priser kan därför väntas under hösten, och det finns risk för en viss volatilitet innan marknaden hittar en ny balans.

I egenskap av briterernas viktigaste leverantör har svensk export dit också ökat kraftigt under perioden, och varit en av de huvudsakliga drivkrafterna för utvecklingen av svensk trävaruexport. Det har också understrykts hur viktig Sverige är som leverantör till den brittiska marknaden. Flera brittiska aktörer har också visat intresse för hur svensk lagersituation har utvecklats sig då den i allra högsta grad påverkar dem.

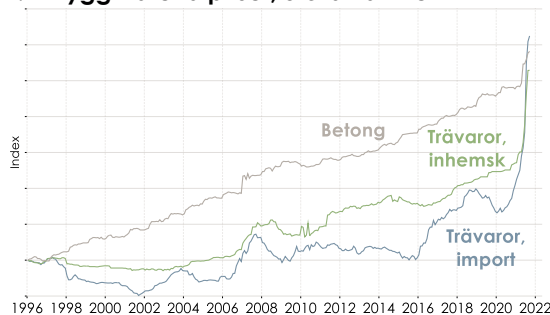
Storbritannien har också haft tydlig brist på arbetskraft under senaste året, initialt som en följd av Brexit och senare även förstärkt av pandemin som fick många att flytta. Detta riskerar att slå mot bygg- och transportsektorn.

2.3 Byggaktivitet, Storbritannien

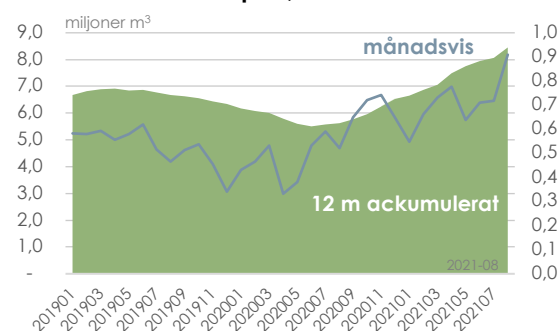
Källa: IHS Markit och Macrobond

2.4 Byggmaterialpriser, Storbritannien

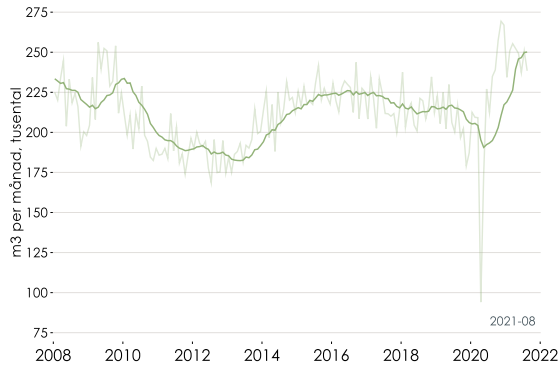
Källa: ONS och Macrobond

2.5 Brittisk trävaruimport, alla länder

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

2.6 Svensk trävaruexport till Storbritannien

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

Produktionsrekord väntas i Sverige

Trendskiftet som vi har sett på de globala trävarumarknaderna har börjat att slå igenom även på svenska sågverk.

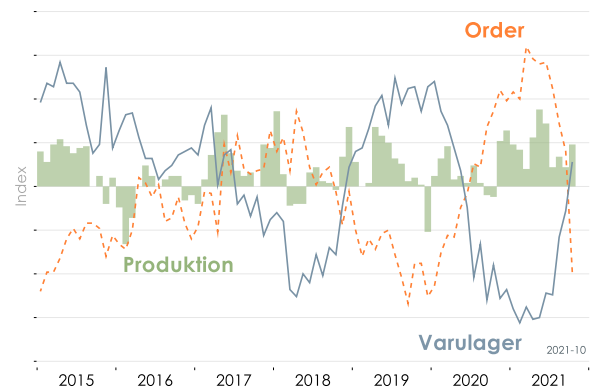
Efter att ha kämpat med att kunna leverera till sina kunder, med de lägsta lagernivåerna på 20 år, har sågverken nu lyckats arbeta upp en liten buffert. Svenska sågverk har haft rekordhög produktionstakt under stora delar av året, en ansträngning som slutligen har gett frukt. Bufferten ger viss indikation om en mer balanserad marknad framöver.

Lagernivåerna har ökat med åtta procent mellan augusti och september, vilket gör att de i september är cirka 11 procent högre än under 2020. De är dock fortfarande relativt låga, och i storleksordningen om 15 – 20 procent lägre jämfört med 2019.

Med nuvarande produktionstakt förväntar vi oss att kunna se ett produktionsrekord på 18,9 miljoner kubikmeter för helåret 2021. Vilket kan jämföras med produktionen 2020 om 18,4 miljoner kubikmeter, och tidigare rekordproduktion om 18,6 miljoner kubikmeter. Med tanke på det starka marknadsläget och den höga efterfrågan får produktionsrekordet med en ökning om cirka 0,4 miljoner kubikmeter, eller cirka två procent, anses vara relativt. I en period där vi samtidigt sett prisökningar om mer än 100 procent och som överstigit tidigare historiska toppnoteringar.

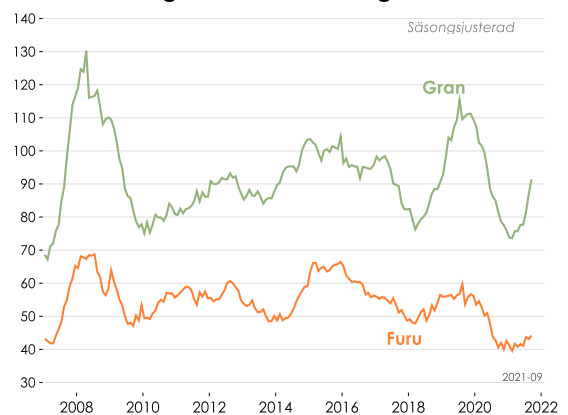
Även med ett produktionsrekord och förväntan om en förbättrad lagersituation, finns det en risk att lagren kommer vara jämförelsevis låga ur ett historiskt perspektiv vid utgången av året.

2.7 Konjunkturbarometern, sågverk

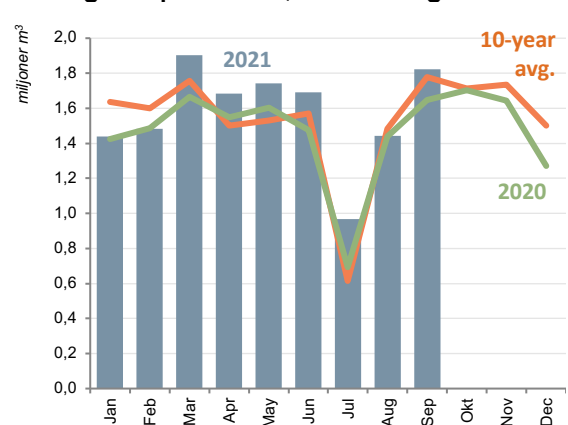
Källa: Konjunkturinstitutet

2.8 Trävarulager vid svenska sågverk, index

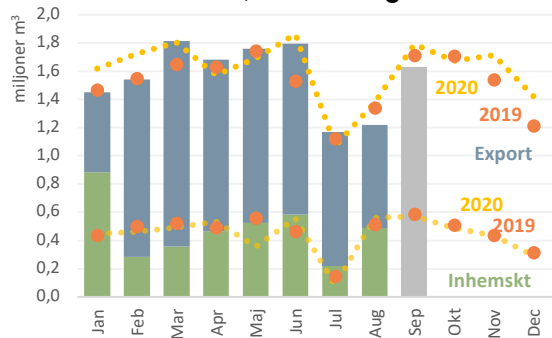
Källa: Svandata och Skogsindustrierna

2.9 Sågverksproduktion, svenska sågverk

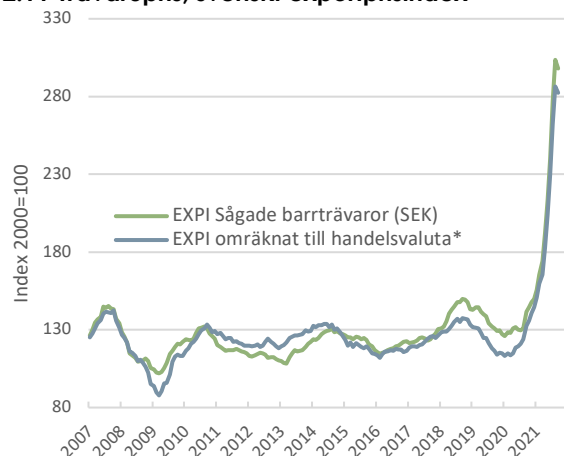
Källa: Skogsindustrierna

2.10 Leveranser 2021, svenska sågverk

Källa: Skogsindustrierna

2.11 Trävarupris, svenskt exportprisindex

Källor: SCB och Skogsindustrierna

Svensk export har varit stark under det senaste året. Viktiga marknader har framförallt varit Storbritannien och kontinentaleuropa. Även den amerikanska marknaden har varit stark, med en svensk exportökning på 80 procent jämfört med innan pandemin, men ligger fortfarande på jämförelsevis små volymer. Viktigaste exportmarknaderna inom Europa har varit Danmark, Nederländerna och Tyskland, som alla har ökat kraftigt. Under 2021 har annars exportvolymerna varit något lägre än föregående år och minskat med sex procent, vilket bör tolkas som en följd av de låga lagren, samt att exporten under 2020 var ovanligt stor.

Utöver exporten har även den inhemska marknaden under 2021 varit stark och leveranserna till den svenska marknaden har varit högre än normalt, motsvarande nio procent högre än 2020 och nästan fem procent mer än 2019.

Det stora frågetecknet för den inhemska marknaden i närtid gäller utfallet kring Cementas tillståndsansökan för anläggningen i Slite som står för majoriteten av leveranserna av cement till den svenska marknaden. I händelse av att svensk tillgång på cement drastiskt minskar kommer det att ha en stor påverkan på svensk byggsektor och då även trävaruförbrukningen. Mest tydligt blir risken att en cementbrist leder till svårigheter att säkerställa grundläggningen för byggnation även med trä som huvudmaterial. Det

finns också en viss möjlighet att frågeställningen om tillgången på betong och cement leder till ett ökat intresse från byggsektorn att bygga i trä. Sammantaget överväger dock riskerna potentiella fördelar, och det kan bedömas som viktigt även för svensk trävarusektor att frågan om tillgången till cement i Sverige finner en lösning.

Till följd av den starka efterfrågan är exportpriserna fortsatt höga och motsvarar en ökning om 111 procent jämfört med föregående år. Det kan dock noteras att exportprisindex, efter en osedvanligt stark uppgång, nu uppvisar en blygsam nedgång om drygt två procent.

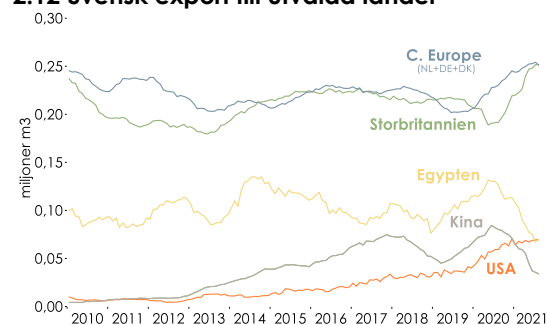
Marknadssyntes

Marknadsläget för sågade trävaror står i allra högsta grad i ett trendskifte. Efter en kraftig sättning är den amerikanska marknaden återigen uppe på historiskt sett höga nivåer och kan förväntas hålla sig där i ett kortare perspektiv. Samtidigt finns det tydliga indikatorer på att den brittiska marknaden kan börja få en mer dämpad utveckling.

Den brittiska marknaden kan då förväntas bli det faktiska startskottet till en mer stabil utveckling av trävarumarknaden för svensk del. Även om den amerikanska marknaden nu återigen verkar stärkas så skulle det i ett sådant läge krävas mycket på kort sikt för svensk del, för att kunna kompensera för en eventuell sättning i Storbritannien.

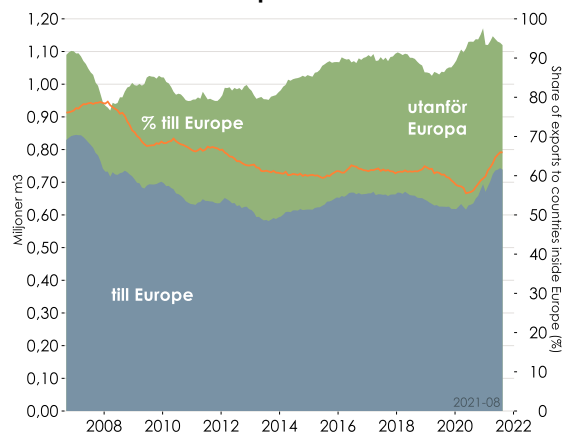
Som helhet är fortfarande den underliggande efterfrågan god, och flera av de initiala utbudsproblem som har skapat den exceptionella marknadssituationen verkar nu steg för steg lösa sig, om inte annat så i alla fall tillfälligt. Samtidigt som nya problem uppstår, eller gamla kommer igen. Fortsatta logistikproblem globalt sett står olösta och påverkar den amerikanska marknaden och kan fortfarande ge oväntade effekter i närtid. Ytterligare en faktor verkar också vara att förväntningar om sjunkande priser gör att köpare medvetet håller tillbaka. En situation som snabbt kan visa sig ge bakslag. Dessa faktorer förstärker osäkerheten om utvecklingen i närtid och stärker förväntningar om risken för mer volatila tendenser.

2.12 Svensk export till utvalda länder

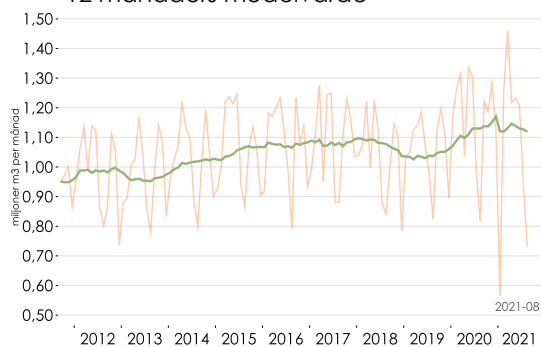
Källa: Svandata och Skogsindustrierna

2.13 Svensk trävaruexport

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

2.14 Svensk trävaruexport, 12 månaders medelvärde

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

2.15 Leveranser av trävaror 2021

	Januari - Augusti	
Sågat och hyvlat	(1000 m ³)	Förändring jämfört med förra året
Sverige	3 817	9%
Storbritannien	1946	25%
Tyskland	563	-3%
Norge	775	6%
Danmark	670	3%
Nederländerna	745	9%
Övriga Europa	1 090	
Europa	5 789	10%
Egypten	521	-50%
Algeriet	181	-24%
Övriga Afrika	301	
Afrika	1 004	-38%
Mellanöstern	280	-20%
Kina	230	-66%
Japan	526	-5%
Övriga Ostasien	211	
Asien	967	-35%
USA	512	6%
Övrigt	108	
Total Export	8 660	-6%

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

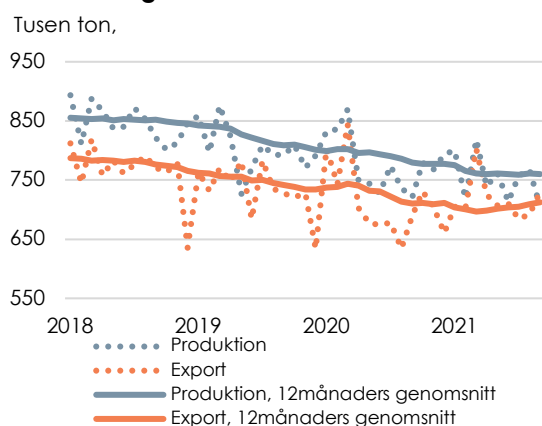

Pappersmarknaden

- Produktionen av grafiskt papper minskar, men mindre än väntat.
- Brist på produktionskapacitet, inte efterfrågan, håller sannolikt tillbaka svenska leveranser av tryckpapper.
- Europeisk och troligtvis även svensk efterfrågan på grafiskt papper har ökat.
- Priserna på grafiskt papper har stigit snabbt, men är fortfarande lägre än under 2019.
- Bedömningen är att svensk produktionen av grafiskt papper fortsätter att minska framöver.
- Leveranserna av tidningspapper minskar tydligt på alla svenska exportmarknader.
- Svensk produktion och leverans av förpackningsmaterial fortsätter att utvecklas stabilt. Men priserna stiger kraftigt.

Sveriges leveranser av papper och kartong utgörs främst av förpackningsmaterial men även av mjukpapper och grafiskt papper. Under sommaren och hösten har de totala leveranserna av papper och kartong återhämtat sig. Vid septembers utgång var de för i år på nästan samma nivå som motsvarande period föregående år. Leveranserna, och även total produktion, uppgick till och med september till cirka sju miljoner ton.

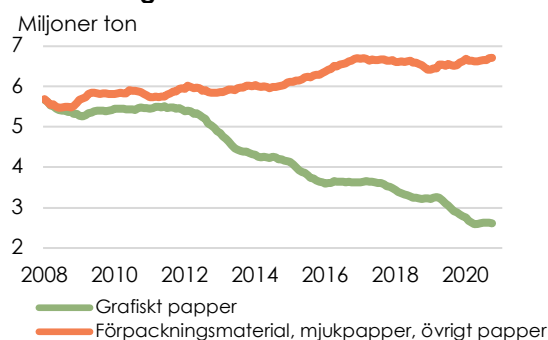
3.1 Produktion och export av papper och kartong

Källa: Skogsindustrierna

Hittills i år, fram till september, har de totala leveranserna till den svenska marknaden gått tillbaka med 13 procent medan exporten är oförändrad. Den svenska marknaden utgör endast åtta procent av totalen.

3.2 Sveriges leveranser av papper och kartong

Källa: Skogsindustrierna

Produktionen av grafiskt papper minskar mindre än väntat

Under de senaste tio åren har produktionen och leveranserna av grafiskt papper minskat (se diagram 3.3). Nedgången följer av exempelvis minskat läsande av tidningar i pappersform och en gradvis övergång mot papperslösa kontor. Som en konsekvens stängdes under 2013 flera pappersmaskiner ned.

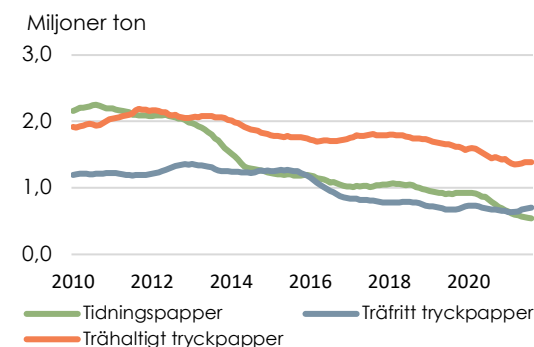
Under inledningen av pandemin fortsatte sedan efterfrågan och produktionen att minska. Detta har medfört att Ortvikens pappersbruk stängdes ned i februari i år, vilket innebär en minskning i produktionskapacitet med 850 000 ton. Kvarnsvedens pappersbruk har också lagts ned, med ett bortfall i kapacitet på 650 000 ton. Sammantaget medför dessa nedstängningar att produktionskapaciteten för grafiskt papper minskar till 2,5 miljoner ton från att tidigare ha uppgått till cirka fyra miljoner ton.

Hittills i år har det tillverkats 1,8 miljoner ton grafiskt papper vilket är en minskning med elva procent, det vill säga 134 000 ton, jämfört med motsvarande period 2020. Fallet i produktionen fram till september i år är därmed klart mindre än bortfallet av produktionskapacitet i Ortviken. Det indikerar att efterfrågan har varit hyfsat god och att andra producenter har ökat sin produktion.

Det grafiska papprets andel av total produktion och leveranser utgör idag endast 21 procent, från att ha utgjort 49 procent för tio år sedan.

Utvecklingen av de olika segmenten inom grafiskt papper varierar dock. Leveranserna av tidningspapper har fallit med drygt 25 procent hittills i år. Det träfria tryckpappret (där kontorspapper ingår) har däremot haft en positiv utveckling. Hittills i år har leveranserna ökat med nästan tolv procent. Exporten har ökat medan leveranserna till den svenska marknaden har minskat. Leveranserna av det trähaltiga tryckpappret (där magasin-, bok- och katalogpapper ingår) har minskat med sex procent (se diagram 3.2 och 3.3).

3.3 Leveranser av grafiskt papper per segment

Leveranserna av grafiskt papper fortsätter att minska

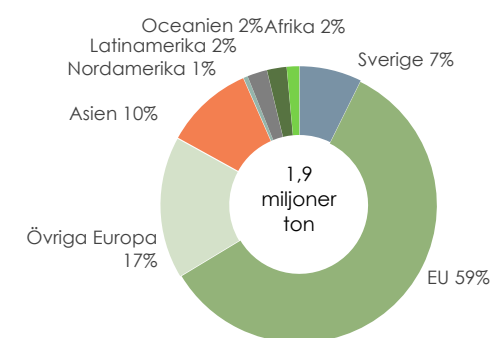
Exporten av grafiskt papper har sammantaget gått tillbaka med fyra procent i år (se tabell 3.5). Leveranserna till EU, som är den största marknaden, minskade med 3,3 procent, medan exporten till övriga Europa ökade svagt. Leveranserna till den tyska marknaden fortsätter att falla. Även leveranserna till den brittiska marknaden har gått tillbaka hittills i år – men den nedgången har dämpats under de senaste månaderna (se diagram 3.6).

Exporten till Asien, som är den tredje största marknaden, har hittills i år minskat med cirka tio procent. Av de 200 000 ton grafiskt papper som har levererats till Asien har drygt hälften levererats till Kina.

Sett till de olika segmenten inom grafiskt papper har tidningspapper minskat till alla regioner. För det träfria pappret (där bland annat kontorspapper ingår) har exporten till Europa och Nordamerika ökat medan den har gått tillbaka till övriga regioner. För trähaltigt tryckpapper har exporten sammantaget minskat.

Hittills i år leveranserna av trähaltigt papper (såsom magasin-, katalog- och bokpapper) till den kinesiska marknaden fördubblats. Leveranserna till Kina har varit på en stabilt högre nivå under hela året.

3.4 Leveranser av grafiskt papper

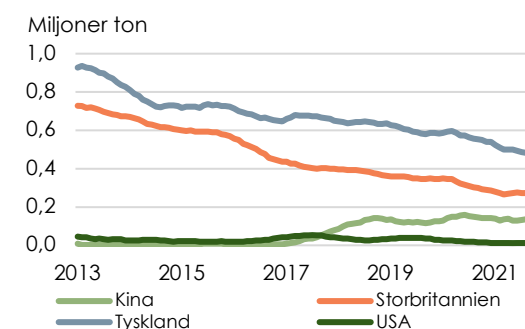
3.5 Leveranser av grafiskt papper, januari-september 2021

	tusen ton	tusen ton	%
Totala leveranser	1 928	-134	-14,6
Sverige	141	-53	-7,2
Export	1 787	-81	-4,3
EU	1 138	-67	-5,5
Övr Europa	321	6	2,0
Afrika	44	-16	-26,1
Asien	200	-23	-10,1
Nordamerika	10	-1	-10,3
Latinamerika	45	3	8,0
Oceanien	28	15	119,3

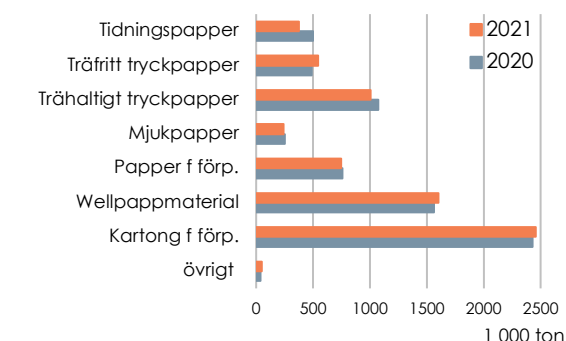
förändringar jämfört med föregående år

Källa: Skogsindustrierna

3.6 Leveranser av grafiskt papper, rullande 12 månader

3.7 Leveranser per papperskvalitet, januari-september 2021

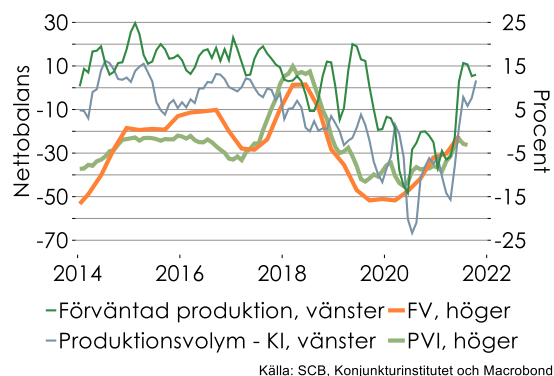

Nedgången kan vara drivet av utbudsfaktorer

Svensk produktion av grafiskt papper har alltså minskat i år men klart mindre än väntat. Det indikerar att efterfrågan har varit hyfsat god och att andra producenter har ökat sin produktion. Det finns även indikationer på att produktionen till och med hade kunnat ökat i år. Det finns exempelvis indikatorer om att leveranstiderna av trähaltigt tryckpapper har ökat i Sverige och att priserna stigit (se nedan). Stämmningsläget i grafisk industri, en sektor som

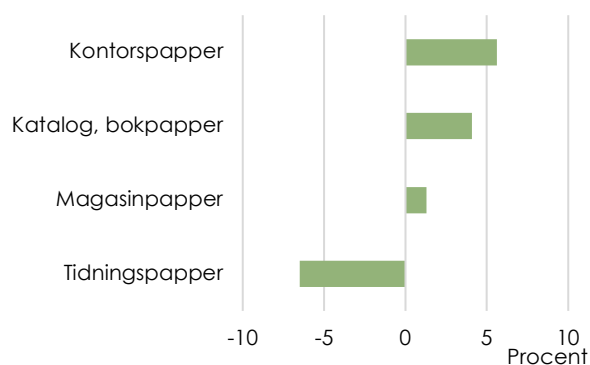
efterfrågar det tråhaltiga tryckpapperet, har också tydligt stärkts enligt Konjunkturinstitutets barometer. Det förbättrade stämningläget följs av att synen på orderstocken är mindre negativ och att allt fler förväntar sig att öka sin produktion. Framförallt ordergången på hemmamarknaden ser ljusare ut. Sannolikt har därmed efterfrågan från den grafiska industrin på grafisk papper ökat på senare tid.

3.8 Grafisk industri

Data över europeiska efterfrågan av grafiskt papper visar vidare att den ökat mellan april och juli med med 2,5 procent. Hittills i år uppgår total efterfrågan i Europa till 11,2 miljoner ton. De senaste månaderna har det varit en uppgång inom samtliga delsegment. Sammantaget är det enbart tidningspapper som fortfarande totalt sett har en negativ utveckling. De övriga kvaliteterna såsom magasin-, katalog- och bokpapper samt kontorspapper har alla sammantaget haft en positiv tillväxt (se diagram 3.9).

3.9 Europeisk efterfrågan av grafiskt papper

Källa: EUROGRAPH

Nedgången i svenska leveranser kan därmed till viss del vara kopplad till den minskade produktionskapaciteten, till följd av de nedstängda bruken och det faktum att det tar tid att ställa om till nya leverantörer. Nedgången förefaller däremot inte vara kopplad till svagare efterfrågan. I stället finns tecken på ett uppsving i exempelvis grafisk industri och i Europa ökar efterfrågan på grafiskt papper.

Bedömningen är dock att produktionen och leveranserna i Sverige även under kommande år

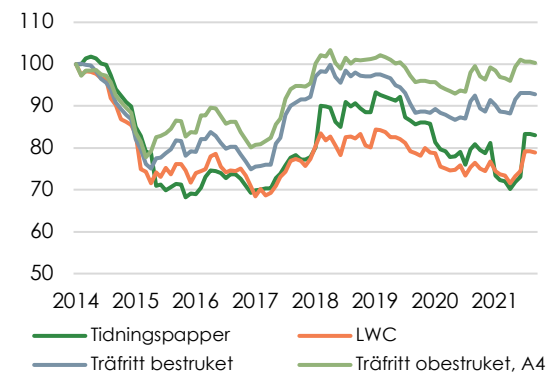
minskar. En anledning är att nedstängningen av Kvarnsveden nu genomförts. Det finns förvisso tendenser till en stabilisering och möjligtvis ökning av efterfrågan. Och det är möjligt att produktionen i de kvarvarande bruken kan ökas ytterligare. Men kapacitetsutrymmet i de kvarvarande bruken är inte så stort att det kan kompensera för bortfallet från Ortviken och Kvarnsveden. Och även om priserna har stigit så är nivåerna lägre än under 2019 (se nedan).

Priser på visst grafiskt papper stiger snabbt

För att studera prisutvecklingen för olika pappersegment kan prisutvecklingen i Tyskland tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta. Prisutvecklingen kan se annorlunda ut på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Av de kvaliteter som ingår i segmentet lyfts här ett axplock.

Priserna för de olika grafiska kvaliteterna har varit under press sedan i mitten av 2020 fram till och med april (se diagram 3.10). Därefter har de vänt upp. Det tråhaltiga tryckpapperet, LWC och tidningspapper ökade mellan april och augusti med hela 10 och 16 procent. Under september utvecklades sedan priserna relativt stabilt. Trots stora prisökningar är nivåerna dock fortfarande lägre än under 2019.

3.10 Priser, grafiskt papper, dollar, Index 2014=100

Mjukpapper

En annan del av pappersproduktionen utgörs av mjukpapper, som består av toalett/hushållspapper samt servetter, pappersdukar med mera. Mjukpapprets andel av produktion och leveranser motsvarar fyra procent. I början av pandemin var det en stark uppgång av produktion och leveranser av mjukpapper. Efterhand minskade den efterfrågan. Under årets tredje kvartalet har både produktion och leveranser börjat återhämta sig och leveranserna är till och med september drygt 240 000 ton (se diagram 3.7). Hittills i år har mjukpappersproduktionen minskat med fem procent till 250 000 ton. Produktionen minskade gradvis under det första halvåret men steg under det tredje kvartalet.

Leveranserna av förpackningsmaterial ökar svagt

Den största delen av pappersleveranserna utgörs av förpackningsmaterial vilket motsvarar 69 procent. Leveranserna under året varierar, men följer tidigare års mönster. Hittills har leveranserna av förpackningsmaterial ökat med en procent till 4,8 miljoner ton.

Utvecklingen för de olika segmenten inom förpackningsmaterial varierar. För det största segmentet, kartong för förpackning, har exporten ökat medan leveranserna till den svenska marknaden har minskat. För wellpappmaterial, som är det näst största segmentet, har leveranserna ökat något både för export och leveranser till den svenska marknaden. Förpackningspapper visar en liten nedgång av leveranserna. Det är framförallt leveranserna till den svenska marknaden som gått tillbaka (se diagram 3.11).

Exporten av förpackningsmaterial fortsätter att gå bra

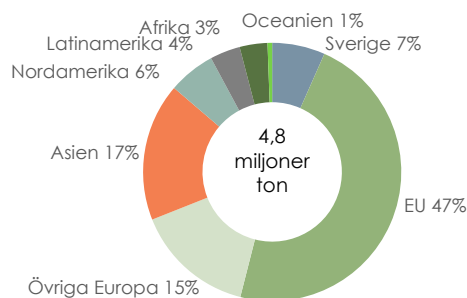
Exporten av förpackningsmaterial är sammantaget på en lite högre nivå än föregående år, 4,8 miljoner ton som är en ökning med en procent. Leveranserna till Europa har under de senaste månaderna återhämtat sig, fram till september har det levererats 3 miljoner ton. Europas andel av exporten är cirka 70 procent. Den enskilt största marknaden inom Europa för förpackningsmaterial är Tyskland. Bilden för de olika segmenten spretar, kartong för förpackningar minskar medan wellpappmaterial ökar. Leveranserna till Storbritannien har liknande utveckling. Till Kina och USA har det varit en uppgång av leveranserna och då framför allt för segmentet kartong för förpackningar. Sammantaget har leveranserna till både Kina och USA planat ut under de senaste månaderna. Hittills i år har leveranserna till Kina av förpackningsmaterial stigit med sex procent och till USA med tio procent (se diagram 3.11, 3.12 och 3.13).

3.11 Leveranser av förpackningsmaterial januari-september 2021

tusen ton	förändringar jämfört med föregående år	
	tusen ton	%
Totala leveranser	4 805	49 1,0
Sverige	319	-25 -7,1
Export	4 486	74 1,7
EU	2 275	14 0,6
Övr Europa	721	25 3,6
Afrika	167	-28 -14,7
Asien	830	27 3,4
Nordamerika	283	29 11,7
Latinamerika	182	9 5,3
Oceanien	28	-2 -7,4

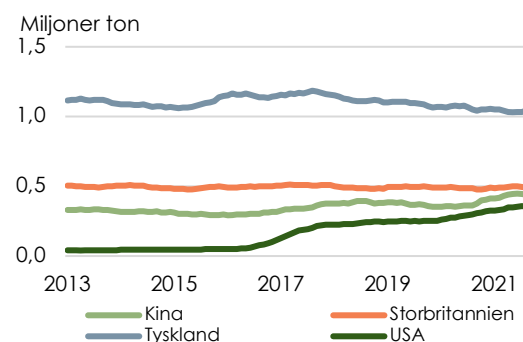
Källa: Skogsindustrierna

3.12 Leveranser av förpackningsmaterial per region

Källa: Skogsindustrierna

3.13 Leveranser av förpackningsmaterial, mjukpapper och övrigt papper, rullande 12 månader

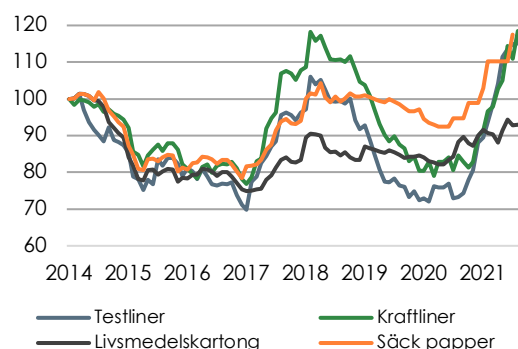

Källa: Skogsindustrierna

Kraftigt stigande priser på förpackningsmaterial

Priserna på förpackningsmaterial har fortsatt att återhämtat sig. Priserna för de olika kvaliteterna har sedan augusti 2020 vänt uppåt och har fortsatt sin uppgång under 2021. Fortsatt ökad efterfrågan har lett till ökade priser. Ökningstakten varierar för olika kvaliteter med mellan fyra och trettio procent jämfört med priset i december 2020 (se diagram 3.14). Priserna är därmed i många fall tillbaka på de nivåer som rådde under 2018.

3.14 Priser, förpackningsmaterial, dollar, Index 2014=100

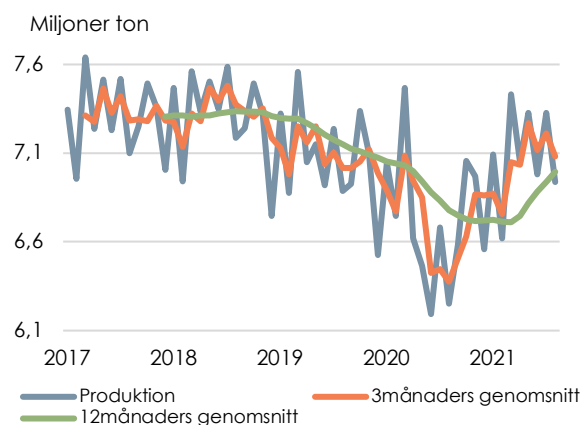

Källor: Fastmarkets RISI och Skogsindustrierna

Global produktion av papper och kartong ökar

För den europeiska produktionen finns det uppgifter till och med augusti. Produktionen av papper och kartong har ökat inom CEPI-området¹ med sex procent till och med augusti till 56,8 miljoner ton (se diagram 3,15). Majoriteten av länderna inom CEPI har haft en positiv utveckling till och med augusti. Produktionen har ökat med mellan en och elva procent. Europas största pappersproducent, Tyskland, har ökat sin totala produktion med åtta procent till 15 miljoner ton. Det har varit en uppgång både i produktionen av grafiskt papper och förpackningsmaterial. Frankrike och Italien har haft motsvarande utveckling. I Frankrike steg total produktionen med sju procent och i Italien med tretton procent.

3.15 Europas* produktion av papper och kartong

Källa: CEPI

*Med Europa avses CEPI-områden vilket motsvara 82 procent av Europas produktion

Kina är världens största pappersproducent världen. Enligt de senaste uppgifterna ökade produktionen i Kina med 13 procent till och med augusti i år jämfört med motsvarande period 2020. Produktionen var 90 miljoner ton (se diagram 3.16) Den kinesiska produktionen utvecklades stabilt mellan juni 2020 och augusti i år. Men på grund av elbrist var de sedan i september tvungna att stänga ned papper- och kartongbruk. Detta ledde till en minskning av produktionen.

Produktionen hos världens näst största pappersproducent, USA, har stigit med knappt en procent fram till och med augusti. Även produktionen i Kanada och Japan har återhämtat sig.

3.16 Global procentuell förändring av produktion jan-aug 2021/ jan-aug 2020 årstakt

Källa: CEPI

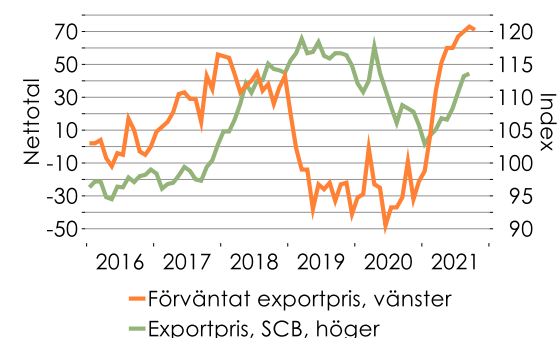
Anm: Sveriges produktion fram till augusti var negativ, men fram till september var produktionen i stort oförändrad jämfört med 2020. Tidigare i avsnittet lyfts septembersiffran.

Fallande exportvärde

Enligt SCB:s handelsstatistik till och med augusti har värdet av den svenska pappersexporten minskat med en procent till 46,7 miljarder kronor. Exportvärdet fram till och med september beräknas hamna på 53,1 miljarder kronor, samma nivå som motsvarande period 2020. Nedgången kan delvis kopplas till fallande volymer av svensk export av papper och kartong.

Exportpriserna på papper och kartong har däremot stigit under hela 2021 (se diagram 3.17). Priserna är dock sammantaget på en lägre nivå än under 2020. Nedgången uppgår till fyra procent. Under samma period har kronan stärkts mot dollarn med cirka åtta procent. Konjunkturinstitutets barometer från september indikerar dock fortsatt stigande exportpriser. De flesta priserna på den internationella marknaden prissätts i dollar.

3.17 Prisutveckling pappersindustrin

Källa: SCB, Konjunkturinstitutet och Macrobond

Konjunkturinstitutets barometerindikator

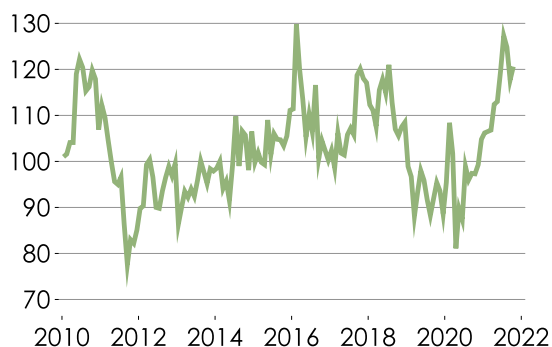
Under stora delar av 2020 låg Konjunkturinstitutets barometerindikator för pappersindustrin under sitt historiska genomsnitt (se diagram 3.18). Sedan oktober 2020 började indikatorn stiga och fortsatte att öka fram till juli i år. Från augusti har indikatorn

¹ I CEPI-området ingår, följande länder: Belgien, Finland, Frankrike, Italien, Ungern, Nederländerna, Norge, Polen,

Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Sverige, Storbritannien, Tjeckien, Tyskland och Österrike.

sedan fallit tillbaka något, men visar fortsatt på ett mycket starkt stämmningsläge. I oktober steg den svagt.

3.18 Konjunkturbarometern, stämmningsläget pappersindustrin

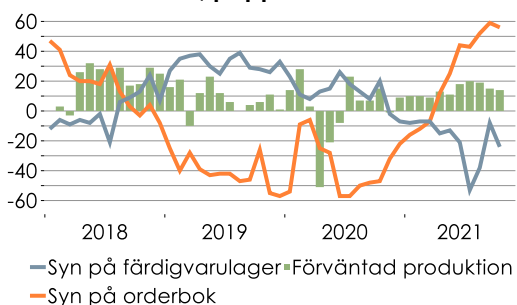

Källa: KI och Macrobond

Omdömet om orderstockarnas storlek har förbättrats under en lång tid och visar på ett gott orderläge. Synen på orderläget var i september den starkaste sedan tre – fyra år sedan. En marginell nedgång skedde i oktober. Den positiva bilden på kommande produktion består, även om en viss dämpning har skett. Det är fler företag som förväntar sig en ökning av produktionen de kommande tre månaderna än det motsatta.

När det gäller färdigvarulagren är frågan om dessa för närvarande är för stora, lagom eller för små. Negativa och fallande värden är alltså positivt. Att färdigvarulagren av många har uppfattats som för små har varit en bidragande orsak till att den sammanvägda barometerindikatorn har stärkts. Den uppgång som noterats sedan i juli drivs främst av att färre företag anger att färdigvarulagren är för små.

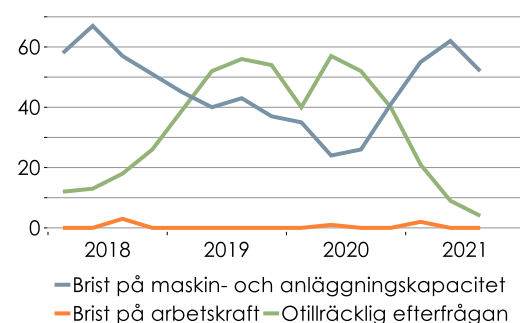
3.19 Delkomponenterna i den sammanvägda barometern, pappersindustrin

Källa: KI och Macrobond

På frågan från Konjunkturinstitutet om vad som är företagens främsta produktionshinder har synen förändrats. Tidigare var det otillräcklig efterfrågan men idag är det snarare brist på maskin- och anläggningskapacitet som är hinder (se diagram 3.20).

3.20 Konjunkturbarometern, främsta produktionshindret, pappersindustrin

Källor: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Massamarknaden

- Fortsatt historiskt höga prisnivåer på marknadsmassa, vilka förväntas bestå under året.
- Produktion och leveranser av kemisk marknadsmassa har minskat, medan mekanisk har ökat.
- Efterfrågan på mekanisk marknadsmassa kan ha ökat till följd av att två bruk som bland annat producerar egen massa lagts ned. Därtill har efterfrågan på tryckpapper ökat.
- Total svensk export har minskat något, medan leveranserna till hemmamarknaden har ökat. Det är dock stora skillnader mellan länder.
- Exporten till Kina har minskat kraftigt under året. Kina är nu inte vår största enskilda exportmarknad utan den näst största efter Tyskland.
- Leveranserna till EU har ökat, framförallt drivet av en ökande export till Italien. Detta har kompenserat för en minskad export till många andra europeiska marknader.
- Exporten till USA fortsätter att öka kraftigt. Marknaden växer i betydelse och har gått om Storbritannien, och är nu vår fjärde största exportmarknad.
- Global produktion och leveranser av kemisk massa har gått tillbaka.

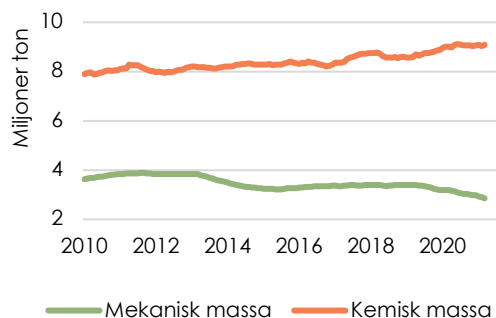
Den totala massaproduktionen (produktion av marknadsmassa samt massa för eget bruk) var sammantaget för de tre första kvartalen i år 8,8 miljoner ton, en minskning med knappt tre procent jämfört med motsvarande period 2020 (se diagram 4.2).

Den totala produktionen av kemisk massa var relativt stabil på 6,8 miljoner ton, en minskning med en procent. Produktionen av mekanisk massa sjönk däremot med nästan åtta procent till knappt 2,1 miljoner ton (se diagram 4.1 och tabell 4.2). Mekanisk massa används till exempel till grafiskt papper. Som en följd av att efterfrågan på grafiskt papper har minskat, har två svenska massa- och pappersbruk stängts under året. Ortviken slutade producera massa och papper under årets första kvartal och under tredje kvartalet stängdes Kvarnsvedens bruk (se avsnitt om pappersmarknaden sidan 17). Detta har

lett till en nedgång av den mekaniska massaproduktionen för eget behov.

Produktionen av de olika massakvaliteterna fortsätter därmed att drivas av de strukturella skift i efterfrågan på olika pappersprodukter som pågått under senare år.

4.1 Produktion av mekanisk och kemisk massa, rullande 12 månader tal

Källa: Skogsindustrierna

4.2 Massaproduktion januari – september 2021

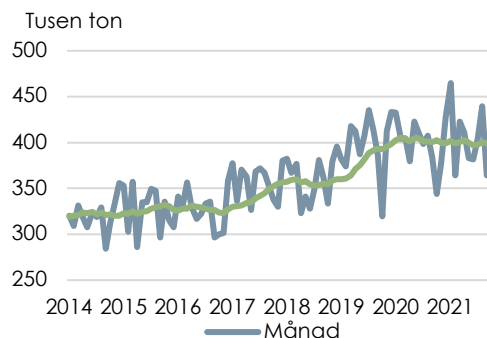
tusen ton	Massaproduktion			
	total	%	marknads- massa	%
Blekt sulfat barr	3 414	-2,3	2 540	-1,5
Övrig kemisk massa	3 360	0,3	725	-1,9
Kemisk massa	6 774	-1,0	3 265	-1,6
Mekanisk och halvkemisk massa	1 729	-9,5	337	3,5
Totalt massa	8 503	-2,9	3 602	-1,1

Källa: Skogsindustrierna

Marknadsmassa på samma nivå som under 2020

Fram till och med september är den totala produktionen av marknadsmassa så gott som oförändrad jämfört med motsvarande period föregående år. Produktionen var 3,6 miljoner ton. Större delen av marknadsmassa utgörs av kemisk massa och den produktionen har minskat något under året, medan den mekaniska massaproduktionen har ökat. Det har producerats 3,3 miljoner ton kemisk massa och cirka 340 000 ton mekanisk massa. Produktionen har som vanligt varierat stort under året. Under juli och augusti ökade produktionen för att sedan falla tillbaka i september.

4.3 Produktion av marknadsmassa

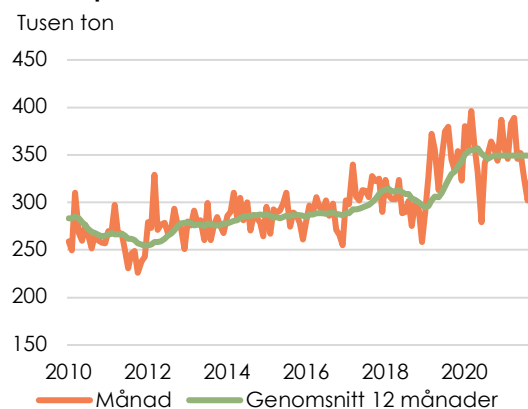
Källa: Skogsindustrierna

Leveranserna i Sverige ökar tydligt

Leveranserna av marknadsmassa är på samma nivå som föregående år. Efter ett starkt andra kvartal har leveranserna gått tillbaka under det tredje kvartalet, jämfört med motsvarande kvartal 2020. Cirka 90 procent av det som levereras går på export. Totalt har det exporterats 3,1 miljoner ton.

Hemmamarknaden är alltså betydligt mindre, men här har det varit en fortsatt stark efterfrågan. Hittills i år har dessa leveranser ökat med sju procent, till 434 000 ton. Det är möjligt att leveranserna till den svenska marknaden har ökat på grund av att andra pappersbruk än Ortviken och Kvarnsveden har ökat sin produktion av grafiskt papper, bruk som inte har egen massaproduktion eller inte tillräckligt stor produktion. Därtill har efterfrågan på tryckpapper ökat, varmed mer mekanisk massa behövs.

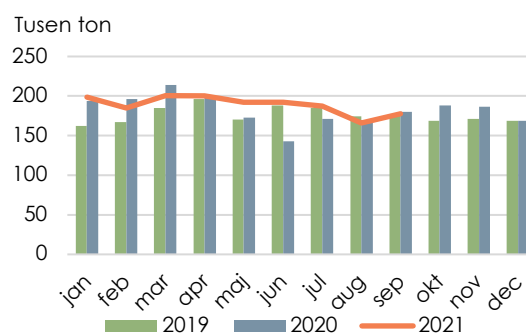
4.4 Export av massa

Källa: Skogsindustrierna

EU är den svenska massaindustrins största exportregion, nästan 55 procent av exporten levereras dit. Leveransen har varit på en hög och stabil nivå under hela året. Sammantaget har det levererats 1,7 miljoner ton massa till EU, leveranserna till och med september är nästan fyra procent högre än under samma period 2020. Under inledningen av pandemin föll massaleveranserna tillbaka för att sedan återhämta sig när stängda gränser öppnades för transporter igen.

4.5 Leveranser till EU

Källa: Skogsindustrierna

Exporten till Tyskland minskar men ökar till Italien

De stora enskilda exportmarknaderna för svensk massa inom EU är Tyskland och Italien. Exporten till Tyskland har minskat under en längre period. Från 2019 har den planat ut på ungefär 600 000 ton om året. Trots minskningen är Tyskland vårt största enskilda mottagarland och tolv procent av leveranserna skickas dit.

Däremot har leveranserna till den italienska marknaden ökat. Hittills i år har leveranserna till Italien ökat med hela 18 procent till 300 000 ton och det motsvarar åtta procent av de totala leveranserna. Samtidigt har den italienska pappersproduktionen till och med augusti i år ökat med 13 procent till 6,3 miljoner ton, därav även ett ökat behov av massa.

Storbritannien är också en stor marknad. Dit har leveranserna gått tillbaka med sju procent hittills i år till 180 000 ton. Den brittiska produktionen av papper och kartong har fram till och med juli minskat med fem procent. Under året har även bruk som tillverkar grafiskt papper stängts ner, vilket påverkar det brittiska utbudet av papper och kartong samt deras behov av massa.

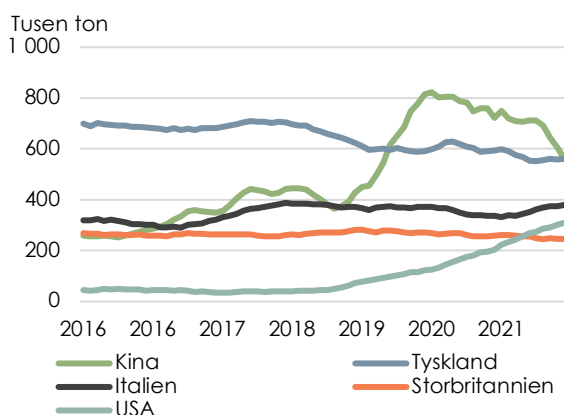

Kraftig inbromsning i exporten till Kina och kraftig ökning till USA

Leveranserna till Kina har bromsat in. Hittills i år har de fallit med nästan 35 procent. Svårigheten för svenska företag att få tag på containrar samt att en del kinesiska pappersbruk har haft tillfälliga nedstängningar på grund av elbrist och elransonering, kan vara förklaringen till att exporten fallit. Att återhämtningen i Kina i stort har tappat fart kan också ha påverkat utvecklingen.

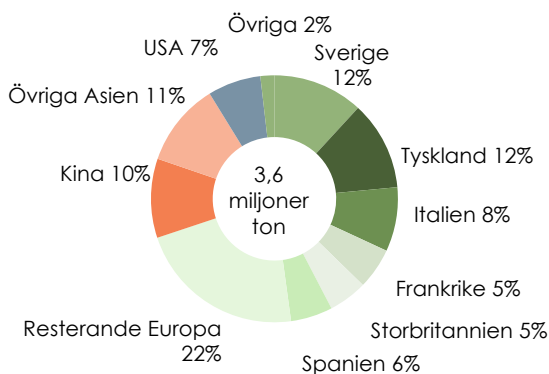
Leveranserna till USA, som stadigt har ökat sedan början av 2019 har fortsatt att stiga och fram till och med september har de ökat med hela 52 procent. Idag går cirka sju procent av de svenska leveranserna till USA, vilket motsvarar 250 000 ton.

4.6 Svensk massaexport till stora enskilda marknader, rullande 12 månaders tal

Källa: Skogsindustrierna

4.7 Massaleveranser

Källa: Skogsindustrierna

4.8 Massaleveranser januari – september 2021

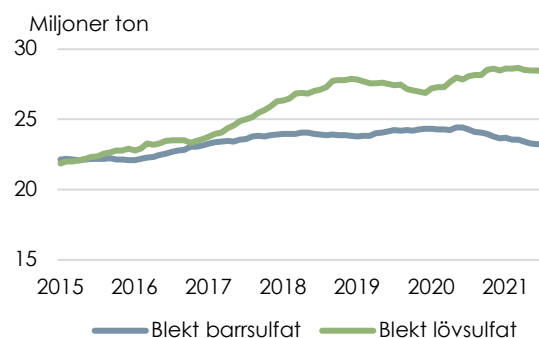
tusen ton	förändring jämfört med föregående år		
	Leveranser	ton	%
Sverige	435	29,5	7,3
EU	1 699	58,6	3,6
Tyskland	416	-36,2	-8,0
Italien	300	46,6	18,4
Frankrike	195	-14,4	-6,9
Övriga Europa	361	-42,6	-10,6
Storbritannien	180	-14,2	-7,3
Afrika	33	-13,0	-28,0
Asien	746	-121,6	-14,0
Kina	360	-191,2	-34,7
Indien	150	85,0	68,9
Nordamerika	248	84,8	52,4
Latinamerika	13	-5,4	-28,6
Oceanien	22	-1,7	-7,1
Total export	3 122	-40,9	-1,3
Totala leveranser	3 557	-11,4	-0,3

Källa: Skogsindustrierna

Global produktion och leveranser av kemisk massa

Den globala produktionen av kemisk massa (blekt sulfatmassa) har till och med augusti gått tillbaka med en procent till 34,6 miljoner ton. Det har producerats 15,7 miljoner ton blekt barrsulfatmassa och 18,9 miljoner ton blekt lövsulfatmassa. (se diagram 4.10). Den svenska produktionen av blekt sulfatmassa har även hittills i år behållit sin andel av världens massaproduktion. Nästan 15 procent av den blekta sulfatmassa som når marknaden tillverkas av svenska bruk.

4.9 Global produktion av viss kemisk massa

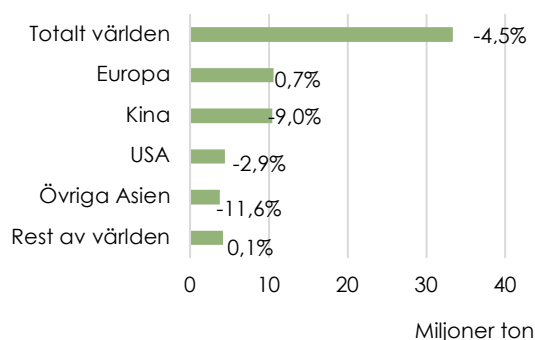
Källor: EPIS och Skogsindustrierna

Globala leveranser

De globala leveranserna av blekt sulfatmassa har hittills i år gått tillbaka med fyra procent till 33,4 miljoner ton och är nu på samma nivå som 2019. Latinamerika som är den största producenten står för 47 procent av de globala leveranserna. Från Nordamerika levereras 26 procent och från Europa 24 procent.

I Latinamerika produceras mest blekt lövsulfatmassa medan de norra regionerna producerar blekt barrsulfat. Världens leveranser till Europa visade en liten uppgång till och med augusti, medan leveranserna till Kina, USA och övriga Asien har gått tillbaka (se diagram 4.10).

4.10 Världens leveranser av blekt sulfatmassa

Källa: EPIS

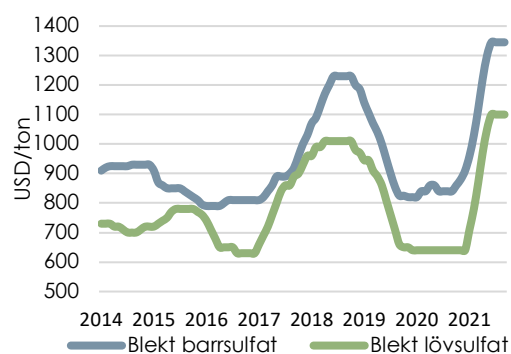
Priserna på blekt sulfatmassa har planat ut på en hög nivå

Det finns inte en ensidig bild av prisutvecklingen av blekt sulfatmassa. Prisutvecklingen på denna kemiska massa kan skilja sig åt mellan olika marknader, länder och för enskilda kvaliteter. Från ett företag kan prisutvecklingen också avvika från den generella bilden.

Priset på både blekt barrsulfat och blekt lövsulfat har fortsatt öka till juni för att därefter ligga relativt konstant fram till och med september. Sedan april har priset ökat till ett genomsnittspris för blekt barrsulfat på 1345 USD per ton och för blekt lövsulfat har priset nått 1100 USD per ton. Sedan april har priserna ökat med tio respektive tretton procent. Genomsnittspriset är nu på en högre nivå än under rekordåret 2018.

Priset för blekt lövsulfat har tidigare aldrig varit över 1000 USD per ton, men nu har genomsnittspriset legat på denna nivå sedan maj 2021. Prisuppgången från årets början är 42 procent för blekt barrsulfat och för blekt lövsulfat är ökningen 75 procent.

4.11 Prisutveckling

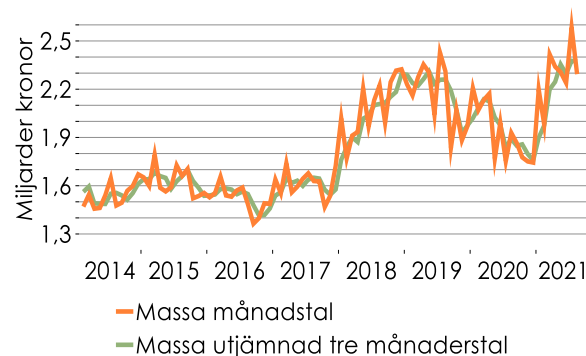

Källa: Fastmarkets RISI

En orsak till de ökade priserna tidigare i år var oväntat stark efterfrågan samt senarelagda underhållsstopp under 2020. Under hösten har efterfrågan varit stabil och det har funnits förväntningar om att priserna skulle dämpas. Men underhållsstopp bland producenterna på norra halvklotet kan leda till oförändrad prisnivå den närmaste tiden.

Som en följd av de stigande massapriserna under året har exportvärdet av massa stigit till och med augusti med tretton procent, trots att kronans växelkurs har förstärkts. Hittills i år uppgår exportvärdet till 17,8 miljarder kronor (se diagram 4.12).

4.12 Sveriges exportvärde massa

Källor: SCB och Macrobond

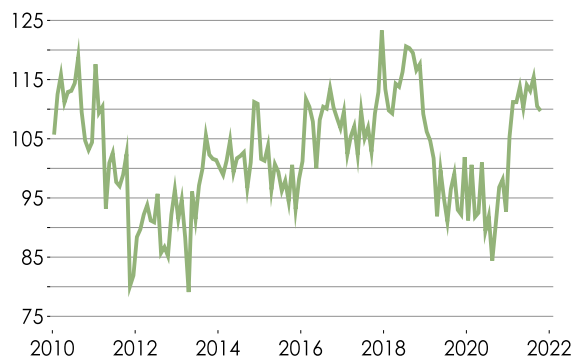
Framöver förväntas en ökning av efterfrågan på förpackningsmaterial. För att producera papper behövs massa. Massa används även till mjukpapper där användandet ökar. Efterfrågan på massa väntas därför också öka. Begränsningar på utbudssidan gör dock att produktionen av papper och kartong samt därmed även produktionen av massa sammantaget blir i stort oförändrad under 2022.

Tydligt förbättrat stämningläge

Den sammantagna konfidensindikatorn som görs av Konjunkturinstitutet är ett snitt av nulägesomdömet av orderstocken, nulägesomdömet av färdigvarulager

samt förväntad produktionsvolym.² Sedan september 2020 har stämningläget stigit och i oktober i år var det klart över värdet 100, som anses representera ett normalläge. I september och även oktober i år gick indikatorn dock något tillbaka. Alla de tre ingående komponenterna drev tidigare den uppgång som skedde i barometern (se diagram 4.13).

4.13 Konjunkturbarometern, stämningläget massaindustrin

Källor: Konjunkturinstitutet och Macrobond

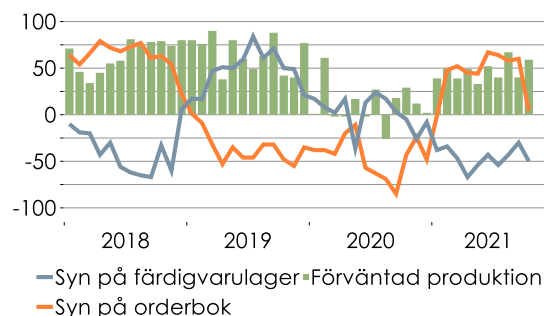
Sedan september 2020 har synen på orderstocken förbättrats. Det är allt fler företag som uppger att orderstocken är förhållandevis stor, i relation till de som anger att orderstocken är för liten. I oktober blev det en tydlig nedgång i indikatorn och synen på orderstocken är nu mer balanserad.

Det förbättrade stämningläget har även drivits av en mer positiv syn på framtida produktion. Fler företag väntar sig stigande produktion än tvärtom. I oktober bestod den positiva bilden.

Enligt Konjunkturinstitutets barometer var det fram till april i år allt fler som ansåg att färdigvarulagren var för små, i relation till de som ansåg att de var för stora, därav nedgången i indikatorn för synen på färdigvarulagren. Uppfattningen om lagersituationen har sedan förbättrats något, men indikatorn är fortsatt på en jämförelsevis låg nivå jämfört med de senaste åren. Att företagets syn på färdigvarulagren förbättrats något stämmer överens med det aktuella lagerläget. Enligt Skogsindustriernas egen statistik har lagren minskat.

² Barometern är en sammanvägning av nulägesomdömet av orderstocken och färdigvarulagren samt förväntningar på framtida produktionsvolym. Företagen svarar på frågan om den totala orderstocken för närvarande är förhållandevis stor, lagom eller för liten. När det gäller färdigvarulagren är frågan om dessa för

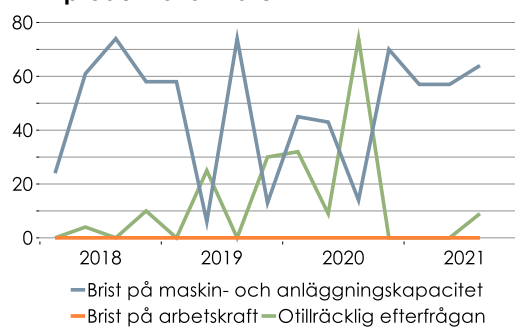
4.14 Delkomponenterna i den sammanvägda barometern

Källa: KI och Macrobond

Konjunkturinstitutet frågar också företagen om vad som är deras främsta produktionshinder. För svag efterfrågan lyftes särskilt fram under 2020. Under 2021 har istället brist på maskiner och anläggningsskapacitet lyfts fram som den största begränsningen. Data bekräftar därmed bilden av att företagen upplever utbudsproblem i termer av brist på produktionskapacitet snarare än efterfrågeproblem (se diagram 4.15). Efterfrågan på marknadsmassan är, som tidigare visat, stark och har tydligt återhämtat sig från nedgången under inledningen av pandemin.

4.15 Konjunkturbarometern, främsta produktionshindret

Källor: Konjunkturinstitutet och Macrobond

närvarande är för stora, lagom eller för små. Negativa och fallande värden är alltså positivt. Frågan om produktionsvolymen är om den de närmaste tre månaderna väntas öka, vara oförändrad eller minska.